

Έρευνα - Καινοτομία

Πλατφόρμα Τουρισμού ΓΓΕΤ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ (ΓΓΕΤ)
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
Δώρα Φαρμάκη, Τμήμα Α' Προγραμματισμού

Το συγκεκριμένο κείμενο είναι ακόμη σε πρωτόλεια μορφή.

Έγινε προσπάθεια να συγκεντρωθεί και να καταγραφεί το μέχρι σήμερα διαθέσιμο υλικό από μελέτες, κείμενα πολιτικής, ενδιάμεσα αποτελέσματα των περιφερειακών RIS3 καθώς και από τις απαντήσεις των ΕΚ σε ειδικό ερωτηματολόγιο που τους εστάλη πριν την 1^η συνάντηση της Πλατφόρμας, με στόχο να αποτυπωθεί μια πρώτη εικόνα για τη σχέση της Έρευνας και Τεχνολογίας με τον Τουρισμό.

Η ύλη θα συμπληρωθεί στο άμεσο μέλλον και το Κείμενο Βάσης θα ολοκληρωθεί σταδιακά λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις και τα σχόλια των συμμετεχόντων στην Πλατφόρμα Τουρισμού.

Πρόλογος

Το συγκεκριμένο κείμενο εντάσσεται σε μια σειρά Κειμένων Εργασίας που επεξεργάζεται η ΓΓΕΤ με στόχο τον προσδιορισμό τομέων Ευφυούς εξειδίκευσης και αντίστοιχων προτεραιοτήτων έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας (E&T&K) για τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2014-2020. Η στρατηγική E&T&K για μια έξυπνη εξειδίκευση (RIS3) διαμορφώνεται παράλληλα τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο μέσα από διεργασίες αλληλεπίδρασης μεταξύ των δύο επιπέδων.

Σε ό,τι αφορά στο εθνικό επίπεδο η ακολουθούμενη μεθοδολογία συνίσταται:

- Στον εντοπισμό μέσα από τη διαθέσιμη βιβλιογραφία **ευρύτερων θεματικών τομέων ή κλάδων** με αρκετό δυναμισμό που αναμένεται να συμβάλουν στην προοπτική ανάπτυξης της χώρας (όπως ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΕΝΕΡΓΕΙΑ, ΑΓΡΟΒΙΟΔΙΑΤΡΟΦΗ, ΥΓΕΙΑ και ΦΑΡΜΑΚΑ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ και ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΥΛΙΚΑ)
- Στην **περαιτέρω εξειδίκευση των παραπάνω τομέων/κλάδων** και **εντοπισμό** (με τη συμμετοχή των επιχειρήσεων και της ερευνητικής κοινότητας) **δραστηριοτήτων** (activities), που, αξιοποιώντας την Έρευνα, την Τεχνολογία και την Καινοτομία, μπορούν να προκαλέσουν διαρθρωτικές αλλαγές στις επιχειρήσεις του τομέα (π.χ. εκσυγχρονισμό, διαφοροποίηση και μετάβαση κ.λπ.) και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους.
- Στην **ανάδειξη των κρίσιμων ερευνητικών πεδίων/τεχνολογιών** (και των **κατάλληλων εργαλείων πολιτικής**) που πρέπει να περιληφθούν στη νέα στρατηγική E&T&K λαμβάνοντας υπόψη και τις περιφερειακές στρατηγικές RIS3 που διαμορφώνονται παράλληλα από τις Περιφέρειες.

Τα κείμενα αυτά αποσκοπούν στο να αποτελέσουν κείμενα βάσης για μια **δομημένη διαβούλευση** που θα ακολουθήσει για κάθε έναν από τους παραπάνω τομείς/κλάδους, με στόχο την ανάδειξη των προτεραιοτήτων της νέας στρατηγικής για την Έρευνα την Τεχνολογία και την Καινοτομία. Γίνεται επομένως προσπάθεια να συγκεντρωθεί όλη η απαιτούμενη πληροφορία ώστε να περιγραφεί με ευκρίνεια η υφιστάμενη κατάσταση, να αναγνωρισθούν οι τάσεις, να καταγραφούν οι πολιτικές - σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο - που επηρεάζουν τις εξελίξεις, να αναδειχθούν οι επιχειρηματικές ευκαιρίες και οι προκλήσεις του μέλλοντος και να εντοπισθούν οι ερευνητικές προτεραιότητες που μπορούν να απαντήσουν στις παραπάνω προκλήσεις.

Οι Πλατφόρμες καινοτομίας θα αποτελέσουν τους βασικούς πυρήνες της διαβούλευσης συγκεντρώνοντας εκπροσώπους από τις επιχειρήσεις του κλάδου ή του τομέα, τα ερευνητικά κέντρα, τα Πανεπιστήμια, Υπουργεία και Περιφέρειες και αναμένεται να συμβάλουν στην παραπάνω διαδικασία εντοπισμού των κρίσιμων δραστηριοτήτων (activities) στις οποίες θα πρέπει να εστιασθεί η ερευνητική και τεχνολογική προσπάθεια στη νέα προγραμματική περίοδο.

Με τη διαδικασία αυτή η ΓΓΕΤ προωθεί τη διαμόρφωση μιας αναπτυξιακής στρατηγικής για τη χώρα που βασίζεται στην έξυπνη εξειδίκευση έχοντας κύριο μοχλό την Έρευνα, την Τεχνολογία και την Καινοτομία.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	5
I. Η παγκόσμια πρόκληση του τουρισμού	6
Ο τουρισμός ως κοινωνικό – οικονομικό φαινόμενο.....	6
Αντίκτυπος του τουρισμού	6
• Αντίκτυπος στο περιβάλλον.....	7
• Κοινωνικό – πολιτιστικός αντίκτυπος.....	7
• Οικονομικός αντίκτυπος του τουρισμού	7
Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον τουρισμό.....	8
Προκλήσεις στον χώρο του τουρισμού σε ό,τι αφορά στην Έρευνα και Καινοτομία.....	10
II. Εθνικό Επίπεδο.....	13
Στρατηγικές Προτεραιότητες στον τομέα του Τουρισμού	13
Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και καινοτομία για ένα βιώσιμο τουριστικό μοντέλο	15
• Γενικά – η νέα στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας για την διέξοδο από την κρίση	15
• Βασικές προκλήσεις στον τομέα τουρισμού στην Ελλάδα.....	20
• Το οικοσύστημα της ΓΓΕΤ (Ερευνητικά Κέντρα / Τεχνολογικοί φορείς) και η συμβολή τους στον τουρισμό	23
III. Ο τουρισμός ως περιφερειακή προτεραιότητα στο πλαίσιο της Ευφυούς Εξειδίκευσης.....	25

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I - Ενδεικτικές απαντήσεις των Ερευνητικών Κέντρων της ΓΓΕΤ για την Πλατφόρμα Τουρισμού

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II - Περιφερειακή προσέγγιση για τον τουρισμό – RIS3

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III - Προτάσεις επίλυσης των εμποδίων στην αξιοποίηση της καινοτομίας από τις επιχειρήσεις – ΙΟΒΕ (ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

Εισαγωγή

Ο τουρισμός κατέχει το 3^ο μεγαλύτερο ποσοστό συμβολής στο ΑΕΠ της χώρας μας, μετά το εμπόριο και τον κατασκευαστικό κλάδο, με βάση στοιχεία πρόσφατων μελετών¹ και χαρακτηρίστηκε για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2014-2020 ως τομέας προτεραιότητας² τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Επηρεάζει δε – πέραν της τουριστικής βιομηχανίας - πλήθος αναπτυξιακών δραστηριοτήτων, αποτελώντας παράλληλα σημαντικό & προνομιακό πεδίο ανταγωνισμού και στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, όπου, ολοένα και περισσότερο, ενθαρρύνεται η δημιουργία περιβάλλοντος καινοτομικής επιχειρηματικότητας στον τομέα του τουρισμού³.

Όμως, παρότι ο τουρισμός χαρακτηρίζεται ως η «βαριά βιομηχανία» της χώρας και αναγνωρίζεται ως κλάδος οικονομικής δραστηριότητας εθνικής προτεραιότητας, δεν έχουμε ακόμη επιτύχει να διαμορφώσουμε μια στρατηγική που να οδηγείται από την έρευνα και καινοτομία, με αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χώρας και ανάδειξη των μοναδικών περιφερειακών χαρακτηριστικών της, με την κεφαλαιοποίηση και προστασία της πλούσιας πολιτιστικής μας κληρονομιάς, του ήλιου, της ακτογραμμής, των νησιών και της θάλασσας, του πλούσιου εσωτερικού ανάγλυφου και του αγροδιατροφικού μας μοντέλου, αλλά και παράλληλη αντιμετώπιση κοινωνικών θεμάτων, εδαφικής συνοχής, περιβαλλοντικής προστασίας κλπ.

Η ΓΓΕΤ θεωρεί πως μπορεί και πρέπει να συμβάλει σε αυτή την πρόκληση, κύρια μέσω της αξιοποίησης της Έρευνας και Καινοτομίας στην ενδυνάμωση και «ευφυή διασύνδεση» των παραδοσιακών κρίκων στις αλυσίδες αξίας του τουρισμού.

*Μέσω της παρούσας διαβούλευσης, ο στόχος της ΓΓΕΤ είναι να αναζητήσει - σε συνεργασία κυρίως με τους εκπροσώπους της τουριστικής βιομηχανίας, των αρμόδιων φορέων της Πολιτείας και του ερευνητικού οικοσυστήματος - **εστίες ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος** και στη συνέχεια να τις αναδείξει και να τις υποστηρίξει **μέσω της Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης & Καινοτομίας**. Με τον κατάλληλο δε συντονισμό εθνικών και περιφερειακών δράσεων ελπίζουμε ότι θα επιτύχουμε την καλύτερη δυνατή ανταπόδοση στο τουριστικό προϊόν της χώρας.*

---

¹ Μελέτες McKinsey „Η Ελλάδα, 10 χρόνια μπροστά” - Προσδιορίζοντας το νέο μοντέλο ανάπτυξης της Ελλάδας, ΣΕΒ - Αναπτυξιακές κατευθύνσεις και προτεραιότητες στο πλαίσιο διαβούλευσης για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 - Μάιος 2013, McKinsey (Growth Roadmap, 10.10,2013)

² «Θέση των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης και προγραμμάτων στην Ελλάδα για την περίοδο 2014-2020», 13.11.2012

³ Brussels, 30.6.2010, COM(2010) 352 final, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS - **Europe, the world's No 1 tourist destination – a new political framework for tourism in Europe** (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0352:FIN:EN:PDF>)

I. Η παγκόσμια πρόκληση του τουρισμού

Ο τουρισμός ως κοινωνικό – οικονομικό φαινόμενο

Ο τουρισμός αποτελεί παγκοσμίως ένα σημαντικό οικονομικό αλλά και κοινωνικό φαινόμενο. Ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες, και ως αποτέλεσμα των καταλυτικών αλλαγών τόσο στα συστήματα μεταφορών όσο και στα μοντέλα λειτουργίας των σύγχρονων κοινωνιών, παρατηρείται συνεχής αύξηση και βαθιά διαφοροποίησή του, αποτελεί δε έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους οικονομικούς κλάδους στον κόσμο. Ο τουρισμός σήμερα συνδέεται στενά με την ανάπτυξη και περιλαμβάνει έναν συνεχώς αυξανόμενο αριθμό **νέων προορισμών**, που διαφοροποιούνται σε ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον. Αυτή η δυναμική έχει μεταμορφώσει τον τουρισμό σε έναν κύριο μοχλό κοινωνικο-οικονομικής προόδου⁴.

Ο επιχειρηματικός όγκος του τουρισμού ισούται ή συχνά ξεπερνά αυτόν των εξαγωγών πετρελαίου, του κλάδου τροφίμων ή της αυτοκινητοβιομηχανίας. Διεκδικεί καταλυτικό ρόλο στο διεθνές εμπόριο και συμβάλλει σε οικονομικά οφέλη και απασχόληση σε πολλούς συσχετιζόμενους τομείς – από τον τομέα των κατασκευών, στην αγροτική ανάπτυξη ως τις τηλεπικοινωνίες. Η τελευταία ετήσια έκθεση από το WTTC και την Oxford Economics⁵ αναδεικνύει ότι η συμβολή του Ταξιδιού και Τουρισμού στο GDP, παρά την γενικότερη παγκόσμια οικονομική κρίση, αυξήθηκε για 3^η συνεχόμενη χρονιά το 2012, δημιουργώντας πάνω από 4 εκατ. νέες θέσεις εργασίας. Η μεγαλύτερη αύξηση το 2012 ήταν εμφανής στην **διεθνή ζήτηση**, καθώς η επιθυμία για ταξίδια πέραν των συνόρων, είτε για αναψυχή είτε για επαγγελματικούς λόγους, παραμένει ισχυρή.

Αντίκτυπος του τουρισμού

Ο τουρισμός συνδέεται με μια δυναμική και διεισδυτική βιομηχανία που παρέχει πλήθος ωφελημάτων και προστιθέμενη αξία σε οργανισμούς, κοινωνίες, Περιφέρειες που συμμετέχουν σε αυτή. Ο τουρισμός παρέχει **αξία** στον **προορισμό** με ποικίλους τρόπους. Παράλληλα, η συμβολή του τουρισμού στην οικονομική ευμάρεια συνδέεται με την ποιότητα και την ανταπόδοση που φέρει σε μια ιδιαίτερα σύνθετη αγορά, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP)⁶, παρότι ο τουρισμός αποτελεί σημαντική πηγή οικονομικού οφέλους και εργασίας, αποτελεί μια πολυσύνθετη βιομηχανία με παράγοντες που συχνά έχουν αντίθετα συμφέροντα και απαιτεί την επένδυση σημαντικών πόρων, ενώ στο επίπεδο της διαχείρισης των περί αυτής δραστηριοτήτων ελλοχεύει ο κίνδυνος αρνητικών αποτελεσμάτων.

⁴ [World Tourism Organization UNWTO - http://www2.unwto.org/content/why-tourism](http://www2.unwto.org/content/why-tourism)

⁵ World Travel & Tourism Council (WTTC) – Economic impact report 2013

⁶ United Nations Environment Programme
(http://www.unep.org/resourceefficiency/Business/SectoralActivities/Tourism/FactsandFiguresaboutTourism/Impacts_ofTourism/tabid/78774/Default.aspx)

Υπό συνθήκες καλής διαχείρισης, μπορεί να διαδραματίσει έναν εξαιρετικά θετικό ρόλο στο κοινωνικό, πολιτισμικό, οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον του προορισμού και ως τέτοιο αποτελεί «σημαία ανάπτυξης» σε πολλές χώρες και κοινωνίες. Στην αντίθετη περίπτωση όμως, η μη καλά ελεγχόμενη τουριστική ανάπτυξη μπορεί να έχει πολύ αρνητικό αντίκτυπο στο οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Αντίκτυπος στο περιβάλλον

Η ποιότητα του περιβάλλοντος, μέσα από φυσικές ή ανθρωπογενείς διαδικασίες είναι κυρίαρχη στον τουρισμό. Μέσα από μια σύνθετη σχέση με το περιβάλλον, ο τουρισμός περιλαμβάνει δραστηριότητες - με συχνά αντικρουόμενο αντίκτυπο στο περιβάλλον, συχνά συνδεδεμένες με γενικότερα θέματα υποδομών (δρόμοι, γέφυρες, αεροδρόμια), αλλά και τουριστικές εγκαταστάσεις (ξενοδοχεία, εστιατόρια, μαρίνες κλπ). Το αρνητικό αντίκτυπο αυτών των υποδομών μπορεί σταδιακά να καταστρέψει τους περιβαλλοντικούς πόρους στους οποίους στηρίζεται ο τουρισμός.

Παράλληλα όμως, ο τουρισμός έχει τη δυνατότητα να συμβάλει θετικά στο περιβάλλον, συμμετέχοντας στις διαδικασίες περιβαλλοντικής προστασίας και αειφόρου ανάπτυξης. Μέσω τουριστικών δράσεων γίνονται συχνά ενέργειες αφύπνισης σχετικά με το περιβάλλον, ενώ χρησιμεύουν ως εργαλεία χρηματοδότησης των φυσικών περιοχών, αυξάνοντας παράλληλα την οικονομική τους σημασία.

Κοινωνικό – πολιτιστικός αντίκτυπος

Ο κοινωνικο-πολιτιστικός αντίκτυπος του τουρισμού αντικατοπτρίζεται στις συνέπειες – άμεσα ή έμμεσα – της τουριστικής βιομηχανίας αλλά και άλλων τουριστικών δραστηριοτήτων στις τοπικές κοινωνίες. Πολλές φορές οι τοπικές κοινωνίες είναι ο «αδύναμος κρίκος» στη σχέση μεταξύ των τουριστών και των παρόχων τουριστικών υπηρεσιών. Πολλές φορές ο αντίκτυπος δεν είναι εύκολα εμφανής, και παράλληλα είναι δύσκολο να μετρηθεί καθώς χαρακτηρίζεται από δυσκολία αναγνώρισης και υποκειμενικότητα στην κρίση αξιών. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα όταν ο τουρισμός φέρει αλλαγές στα συστήματα αξιών και συμπεριφοράς, αλλοιώνοντας την ταυτότητα των τοπικών κοινωνιών. Αλλαγές μπορούν να συμβούν στην δομή της κοινωνίας, οικογενειακές σχέσης, συλλογική ζωή και παραδόσεις, τελετές, ηθική.

Ο τουρισμός δύναται όμως να προκαλέσει και θετικό αντίκτυπο, καθώς μπορεί να διαμορφώσει συνθήκες διάδοσης & διατήρησης τοπικών παραδόσεων, να συγκρατήσει την εγκατάλειψη της υπαίθρου και να συμβάλει σε θετικά μοντέλα εργασίας. Όταν συναντώνται διαφορετικές κουλτούρες, είναι φυσικό να διαμορφώνονται αντίστοιχες αλλαγές, οι οποίες συχνά αποτελούν αντικείμενο μελέτης και σε ερευνητικό επίπεδο.

Οικονομικός αντίκτυπος του τουρισμού

Η τουριστική βιομηχανία αποφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη τόσο στις χώρες προέλευσης όσο και στις χώρες προορισμού. Είναι σημαντικό όμως να παρακολουθούνται και να μελετούνται οι θετικές και αρνητικές συνέπειες των μη ήπιων προσεγγίσεων τουριστικής ανάπτυξης.

Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον τουρισμό

Η Ευρώπη αποτελεί τον Νο 1 τουριστικό προορισμό, με την υψηλότερη πυκνότητα και πολυμορφία τουριστικών θελγήτρων. Ως αποτέλεσμα, η τουριστική βιομηχανία αποτελεί κομβικό κλάδο ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή οικονομία, συνεισφέροντας σε άνω του 5% του ΑΕΠ της Ε.Ε. και παρέχοντας εργασία σε 9,7 εκ. πολίτες σε 1,8 εκ επιχειρήσεις, ενώ με τη συμβολή της σε συγγενείς τομείς το ποσοστό ανέρχεται σε 10% του ΑΕΠ της Ε.Ε., 12% του συνολικού εργατικού δυναμικού και 24 εκατ. θέσεις εργασίας (στοιχεία Ε.Ε., DG Enterprise & Industry, βλ. http://www.ispeed.eu/public/docs/EC_presentation.pdf)

Ο τουρισμός συμβάλλει:

- Στην δημιουργία θέσεων εργασίας και την περιφερειακή ανάπτυξη
- Στην βιώσιμη ανάπτυξη
- Σε ένα αναβαθμισμένο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον
- Στην διαμόρφωση μιας Ευρωπαϊκής ταυτότητας

Είναι, παράλληλα, ένα σημαντικό μέσον προώθησης της Ευρωπαϊκής εικόνας στον κόσμο, αντανακλώντας τις ευρωπαϊκές αξίες και προωθώντας το ευρωπαϊκό μοντέλο, ως αποτέλεσμα αιώνων πολιτιστικών ανταλλαγών, γλωσσικής πολυμορφίας και δημιουργικότητας. Ιδιαίτερα προωθείται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο η ενίσχυση της Μεσογειακής συνεργασίας και στον τουρισμό, με στόχο να αντιμετωπιστούν από κοινού προβλήματα ή προκλήσεις που αφορούν το οικοσύστημα της Μεσογείου και την σύνδεσή του με την τουριστική βιομηχανία.

Η ευρωπαϊκή πολιτική προωθεί τον τουρισμό με τέτοιο τρόπο ώστε να διατηρηθεί ως κορυφαίος παγκόσμιος προορισμός, μεγιστοποιώντας τη συμβολή της βιομηχανίας τουρισμού στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Η συνθήκη της Λισαβόνας ειδικότερα, στο Άρθρο 195, αναγνωρίζει τη σημασία του τουρισμού. Άλλωστε, η έκρηξη του ηφαιστείου στην Ισλανδία και η απορρύθμιση που προκλήθηκε ιδιαίτερα στον χώρο των μεταφορών έκανε ιδιαίτερα επιτακτική μια ολιστική προσέγγιση στον τομέα του τουρισμού, που θα συμπεριλαμβάνει θέματα διαχείρισης κρίσεων, επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο περιβάλλον κλπ.

Μετά από διάσκεψη σχετικά με τον ευρωπαϊκό τουρισμό, που πραγματοποιήθηκε στη Μαδρίτη στις 14 Απριλίου 2010, η Ευρωπαϊκή Ένωση - και όλα τα κράτη μέλη - έχουν δεσμευθεί για έναν τουριστικό τομέα που να είναι **ανταγωνιστικός, βιώσιμος, σύγχρονος και κοινωνικά υπεύθυνος**.

Έτσι, οι υπουργοί τουρισμού της ΕΕ στήριξαν τη «**Δήλωση της Μαδρίτης**» η οποία καθορίζει μια σειρά συστάσεων σχετικά με την **εφαρμογή ενιαίας ευρωπαϊκής πολιτικής τουρισμού**, υπογραμμίζει ότι είναι **ανάγκη να ενισχυθεί η βιώσιμη ανταγωνιστικότητα αυτού του τομέα και αναγνωρίζει την προστιθέμενη αξία της δράσης της ΕΕ υπέρ του τουρισμού**, η οποία συμπληρώνει θετικά τη δράση των κρατών μελών μέσω της **ολοκληρωμένης προσέγγισης του τουρισμού**.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων, οι δράσεις υπέρ του τουρισμού μπορούν να εστιάστούν σε **τέσσερις άξονες**:

- (1) ενθάρρυνση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα στην Ευρώπη,
- (2) προώθηση της ανάπτυξης βιώσιμου, υπεύθυνου και ποιοτικού τουρισμού,
- (3) εδραίωση της εικόνας και της προβολής της Ευρώπης ως αποδέκτη βιώσιμων και ποιοτικών προορισμών,
- (4) μεγιστοποίηση του δυναμικού των πολιτικών και των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ για την ανάπτυξη του τουρισμού

Αυτοί οι τέσσερις άξονες αποτελούν τον κορμό του νέου πλαισίου δράσης που περιγράφεται στο *Communication COM(2010) 352 / 30.6.2010* για τον τουρισμό, που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εφαρμόζει σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους βασικούς φορείς της τουριστικής βιομηχανίας.

Προκλήσεις στον χώρο του τουρισμού σε ό,τι αφορά στην Έρευνα και Καινοτομία

Κύριο ανταγωνιστικό «όχημα» για την κινητοποίηση πόρων της Ε.Ε. στην Έρευνα και Καινοτομία είναι - για την περίοδο 2014-2020 - το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» (<http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>). Όπως και στο προηγούμενο Πρόγραμμα Πλαίσιο (7^ο Π.Π.) δεν υπάρχει διακριτό πρόγραμμα για τον τουρισμό. Υπήρξαν αντίθετα άξονες και αντίστοιχα εξειδικευμένα θέματα (topics) σε προσκλήσεις της Ε.Ε. – σχετικά με την ερευνητική δραστηριότητα που άπτεται του τουρισμού, ιδιαίτερα μέσω των προγραμμάτων ΤΠΕ, Ενέργεια, Περιβάλλον, Μεταφορές, Ανθρωπιστικές και Κοινωνικο-Οικονομικές Επιστήμες - αξιολογώντας πως, ενισχύοντας την έρευνα στους παρεμφερείς ερευνητικούς τομείς, ενισχύεται η ποιότητα παρεμβάσεων και στον τουρισμό.

Η έμφαση που δίνεται στον τομέα τουρισμού, μέσα από το πρόγραμμα εργασίας του Ορίζοντα 2020 για το διάστημα 2014-2016 ⁷ ([http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-13-1122 en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1122_en.htm)) αντανακλά στην σχετικά πρόσφατη κλιματική απειλή και τα προβλήματα που προκλήθηκαν στην τουριστική βιομηχανία, μεταξύ άλλων, από την έκρηξη του ηφαιστείου στην Ισλανδία, το 2010.

Συγκεκριμένα, η **μόνη διακριτή αναφορά** στον **τομέα τουρισμού** γίνεται στο επίπεδο **ανάπτυξης τεχνολογιών** και **μεγάλης κλίμακας επιδεικτικών έργων** για την **αντιμετώπιση καταστροφών** με στόχο την ασφάλεια και προστασία της κοινωνίας, περιλαμβάνοντας μέτρα προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές.

---

⁷ ***Disaster-resilience: safeguarding and securing society, including adapting to climate change:*** Securing the society against disasters is one of the central elements of the functioning of any society. There is barely any societal sector which is not to some extent concerned by disasters and related resilience and security issues. Considering just the impact of climate change, there is an urgent need of reducing disruptions to economic activities caused by extreme weather events, with ever growing cost to the EU reaching already €13 billion in 2011. Environmental and socio-economic impact of disasters and crime and terrorism on the population amounts to average annual losses of roughly 25% of the global GDP and 5% of the Union's GDP respectively. The objective within this challenge is to reduce the loss of human life, environmental, economic and material damage from natural and man-made disasters, including from extreme weather events, crime and terrorism threats. *This area will therefore focus on developing technologies and running large-scale demonstration with a view to:* 1) strengthening prevention and preparedness against natural and man-made disasters by underpinning an all-hazard approach to risk assessment across the EU; 2) *developing solutions, for climate change adaptation in areas affected by natural disasters, such as for port cities, critical infrastructures, tourism;* 3) facilitating disaster management, notably through communication technologies for crisis response actors and the linking of situational awareness centres; 4) building up community resilience and resilience of critical infrastructure, including against cyber-crime and cyber-terrorism. Actions in this area will support the EU Internal Security Strategy and its Action Plan; the EU Security Industrial Policy; the EU Climate Adaptation Strategy, the EU's Civil Protection Mechanism and the European Programme for Critical Infrastructure Protection. New risk assessments will be produced, interoperable communication technology prototypes developed and a new resilience indicator will serve as a benchmark for this focus area

Ο τουρισμός στην Ευρώπη περιλαμβάνει μια μεγάλη γκάμα προϊόντων και προορισμών, περιλαμβάνοντας πλήθος εταιρών, δημόσιων και ιδιωτικών. Από πρόσφατη έκθεση του έργου TOURISMLink (www.tourismlink.eu)⁸ που χρηματοδοτείται από την Ε.Ε. (DG Enterprise & Industry) και έχει ως στόχο την δημιουργία διαλειτουργικότητας μεταξύ διαφορετικών πλατφορμών B2B και την υποστήριξη των MME στον ευρύτερο τουριστικό κλάδο (περιλαμβάνοντας αεροπορικές εταιρείες, ξενοδοχεία, εστιατόρια, αλλά ταυτόχρονα φεστιβάλ, αθλητικές και άλλες εκδηλώσεις, hobbies, etc.) για την υποστήριξη της αναγνωρισιμότητάς τους και ένα δυναμικό «πακετάρισμα υπηρεσιών» στον κλάδο) προκύπτει ότι **η τουριστική βιομηχανία εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από την πληροφορία** και αποτελεί σταδιακά «βιομηχανία βασισμένη στην γνώση / πληροφορία», ιδιαίτερα στηριζόμενη στις ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών).

Ως αποτέλεσμα, **η αγορά του ηλεκτρονικού τουρισμού (eTourism) συνεχίζει να αυξάνεται και αντιπροσωπεύει ήδη ένα σημαντικό μέρος της παγκόσμιας αγοράς τουρισμού, μετρώντας, στην Ευρώπη, περί το 36% των συνολικών πωλήσεων στην βιομηχανία του ταξιδιού.**

Σημαντικές είναι και οι αναφορές της έκθεσης σε αλλαγές που προβλέπονται στον τομέα του τουρισμού, που δίνουν έναυσμα στον σχεδιασμό νέων υπηρεσιών από πλευράς της ερευνητικής κοινότητας, από κοινού με την τουριστική βιομηχανία, βάσει των αναγκών που προκύπτουν, όπως:

- **Clusters στον χώρο του τουρισμού** – Προκειμένου να αναπτυχθούν με βιώσιμο και εξωστρεφή τρόπο και δεδομένου ότι τα τουριστικά «προϊόντα» καταναλώνονται μόνο «in loco», ο τουρισμός αποδέχεται τον κυρίαρχο ρόλο των τοπικών / περιφερειακών αναπτυξιακών στρατηγικών. Σε αυτό το πλαίσιο, τα clusters αντιπροσωπεύουν ένα ισχυρό εργαλείο τόσο για την ενίσχυση της αποδοτικότητας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του χώρου του τουρισμού, όσο και για καθεαυτή την περιφερειακή ανάπτυξη.
- Έρευνα **χωροταξικού σχεδιασμού** ως κεντρική απαίτηση για σημαντικές επενδύσεις στον τουρισμό (ειδικότερα για τον θαλάσσιο και παράκτιο τουρισμό)
- Ανάπτυξη χρηστο-κεντρικού (user-centric) περιβάλλοντος, μέσω έρευνας στον τομέα των ΤΠΕ, για την καλύτερη αξιοποίηση του συσχετισμού της ψηφιακής πολιτιστικής κληρονομιάς και του πολιτιστικού τουρισμού
- Επενδύσεις σε προγράμματα / έργα επιδεικτικού χαρακτήρα για προσωποποιημένες υπηρεσίες για τους τουρίστες
- Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών πληροφόρησης για την βελτίωση της προσβασιμότητας σε τουριστικές υπηρεσίες / προϊόντα για τουρίστες-άτομα με ειδικές ανάγκες, κινητικά κ.α. προβλήματα
- Επένδυση σε ψηφιακά εργαλεία για την παρακολούθηση και αποτίμηση δεικτών επισκεψιμότητας για τον καλύτερο σχεδιασμό ενός βιώσιμου τουρισμού

⁸ http://www.tourismlink.eu/wp-content/uploads/2012/07/TOURISMLink_MktReport.pdf

- Ανάπτυξη νέων κινητών εφαρμογών (mobile applications)
- Έρευνα που αφορά κοινωνικές αλλαγές και αλλαγές συμπεριφοράς (behavioural changes) που οφείλονται στον τουρισμό

(πηγή: DG Enterprise & Industry)

Στο ευρωπαϊκό επίπεδο, επισημαίνονται επίσης ως κυρίαρχα τα παρακάτω ζητήματα που σχετίζονται ειδικότερα με:

- 1) Την επιχειρηματικότητα των τουριστικών ΜΜΕ και την συμβολή των ΤΠΕ και αντίστοιχων υποδομών στον τομέα αυτό
- 2) Την διαχείριση καταλυμάτων στην ύπαιθρο αλλά και σε αστικές περιοχές, που συνδέονται με τα ευρύτερα περιβαλλοντικά ζητήματα των τουριστικών περιοχών και την εξυπηρέτηση / βέλτιστη διαχείριση των μεταβαλλόμενων ενεργειακών αναγκών
Ειδικότερα για το θέμα αυτό, διενεργήθηκε μελέτη για τις ΜΜΕ και το περιβάλλον κατά τα έτη 2009 και 2010 από την Ε.Ε. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/environmental-challenge/index_en.htm. Στο Παράρτημα υπάρχουν κάποιες ενδείξεις για την επίδραση καταλυμάτων / εστίασης στο περιβάλλον http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/case_collection_annex.pdf
- 3) Θέματα μετακίνησης / δικτύων μεταφορών επιβατών και αγαθών – logistics - που εξυπηρετούν την τουριστική βιομηχανία

Ιδιαίτερα, εξειδικευμένα ζητήματα αντιμετωπίζουν **ειδικές μορφές τουρισμού**, όπως:

- **Πολιτιστικός τουρισμός** (περιλαμβάνεται ο οινο-τουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός κλπ.)
- **Θαλάσσιος τουρισμός** (τουρισμός σκαφών αναψυχής/γιότινγκ, αλλά και τουρισμός κρουαζιέρας)
- **Θεραπευτικός τουρισμός** (περιλαμβάνεται τόσο ο αμιγώς τουρισμός υγείας όσο και γενικότερα ο τουρισμός ευεξίας)
- **Τουρισμός γεγονότων** (περιλαμβάνονται οι εκθέσεις, καθώς και ο συνεδριακός και ο αθλητικός τουρισμός)
- **Τουρισμός πόλεων**
- **Τουρισμός υπαίθρου** (περιλαμβάνονται οι περισσότερες μορφές εναλλακτικού τουρισμού) και **περιηγητικός τουρισμός**

II. Εθνικό Επίπεδο

Στρατηγικές Προτεραιότητες στον τομέα του Τουρισμού

Στην Ελλάδα, αρμόδιο για την πολιτική και τον σχεδιασμό των δράσεων Τουρισμού είναι το Υπουργείο Τουρισμού. Στο *Σχέδιο Κατευθύνσεων Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2014-2020 στον Τομέα Τουρισμού*⁹ (Νοέμβριος 2013), αναφέρεται η συνεισφορά του τουρισμού στο 16% περίπου της Ελληνικής Οικονομίας με άμεση (6%) και έμμεση (8%) συνεισφορά στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε ετήσια βάση. Γίνεται όμως σαφές ότι:

- Το μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης της χώρας, παρά τις συνεχείς παρεμβάσεις εκσυγχρονισμού, παραμένει παραδοσιακό και στρεβλό
- Η αναβάθμιση του τουριστικού μοντέλου συνδέεται με νέες υπηρεσίες και νέες ειδικές μορφές τουρισμού (δηλ. θεματικός τουρισμός) εκτός του τουρισμού διακοπών, αλλά και αναβάθμιση υπηρεσιών στο πλαίσιο του τουρισμού διακοπών (με έμφαση στο θαλάσσιο τουρισμό).
- Παρά την μεγάλη σημασία του τουρισμού για την οικονομία της χώρας, ο δείκτης «τουριστική ένταξη» δεν είναι ιδιαίτερα υψηλός.
- Ο τουρισμός χαρακτηρίζεται ως «ατμομηχανή» της οικονομίας, καθώς μπορεί να συμβάλει με πολλαπλασιαστικές επιδόσεις σε εθνική και περιφερειακή κλίμακα, ιδιαίτερα δε στην απασχόληση, συνδεόμενος οριζόντια με τις περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες, αλλά και με ιδιαίτερη χωρική διάσταση.

Στο κείμενο γίνεται αναφορά στο έγγραφο «Θέση των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης και προγραμμάτων στην Ελλάδα για την περίοδο 2014-2020», 13.11.2012, όπου εμφανίζεται η απώλεια ανταγωνιστικότητας της χώρας στον τομέα του τουρισμού ως ιδιαίτερα ανησυχητική.

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στον πράσινο τουρισμό, καθώς αποτελεί κύριο πεδίο εφαρμογής των προγραμμάτων ενεργειακής αποδοτικότητας και ΑΠΕ. Επειδή όμως εμφανίζεται ως τομέας με συγκριτικό πλεονέκτημα για τη χώρα, καλούνται οι περιφερειακές πολιτικές να εστιάσουν σε μικρό αριθμό πόλων ανάπτυξης / αριστείας στον τουρισμό. Τέλος, δίνεται έμφαση στην σύνδεση με την μπλε οικονομία και τις αντίστοιχες διασυννοριακές συνεργασίες που απαιτούνται σχετικά.

Απαιτείται λοιπόν ένα νέο μοντέλο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης με την τοποθέτηση της Ελλάδας ως προορισμό υψηλής ποιότητας. Για τον λόγο αυτό υπάρχει επικέντρωση του σχεδιασμού σε **8 στρατηγικούς στόχους** (Κεφ 1.2. Στρατηγική ανάπτυξης του τομέα του τουρισμού στην περίοδο 2014-2020) και τονίζεται η ανάγκη ευελιξίας, ώστε ο προγραμματισμός να προσαρμόζεται στις δυναμικές ανάγκες της τουριστικής αγοράς, με καταρχήν οριζόντια συνεργασία με φορείς τομεακών πολιτικών όπως πολιτικές που αφορούν στον **πολιτισμό**, τη **νησιωτικότητα**, το **περιβάλλον**, και το **ανθρώπινο δυναμικό**, ενώ παράλληλα αναζητείται το «ανάγλυφο» των Περιφερειών στην έννοια του **Τουριστικού Προορισμού**.

⁹ <http://www.mintour.gov.gr/el/Investments/Espa/Administrationservice/NewProgram20142020/>

Στο πλαίσιο της εξειδίκευσης του κειμένου στρατηγικής, αναφέρεται ότι ο τουρισμός αναμένεται να ωφεληθεί σημαντικά από δράσεις που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 1 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ - και οι οποίες θα στοχεύουν σε αποτελέσματα όπως:

- Προαγωγή της αριστείας στην έρευνα και στην χρηματοδότηση της έρευνας αιχμής με διεύρυνση της διασύνδεσης μεταξύ πανεπιστημίων /ερευνητικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων
- Ανάπτυξη συστάδων παραγωγικών δραστηριοτήτων, κοινοπραξιών, πλατφορμών, πόλων καινοτομίας, ή άλλων δομών με συμμετοχή επιχειρήσεων και ερευνητικών/ εκπαιδευτικών οργανισμών
- Η αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων από τουριστικές επιχειρήσεις.
- Η δημιουργία δικτύου σύγχρονων και διεθνώς ανταγωνιστικών υποδομών που θα προσφέρουν τη δυνατότητα παραγωγής γνώσης και διάχυσής της στην οικονομία

Αναφέρεται δε ότι αναμένονται **συνεργατικές** πολυτομεακές δράσεις στις οποίες ο τουρισμός μπορεί να συμμετέχει.

Αντίστοιχες κατηγορίες δράσεων περιγράφονται και στους άλλους Θεματικούς στόχους του ΣΕΣ με αποτέλεσμα την ύπαρξη μιας **ολοκληρωμένης στρατηγικής παρέμβασης για τον τουρισμό**.

Συγκεκριμένα, η Στρατηγική Ανάπτυξης του Τουρισμού 2014-2020 συγκροτείται κατά τους ακόλουθους ΠΥΛΩΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ:

- **Σημαντικές παρεμβάσεις σε αναγκαίες για την τουριστική ανάπτυξη υποδομές της χώρας**
- **Υποδομές αξιοποίησης και παράλληλης προστασίας των «τουριστικών» φυσικών πόρων**
- **Δράσεις Ενίσχυσης των επιχειρήσεων**
- **Δράσεις ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού**
- **Υποδομές και Δράσεις ενίσχυσης Δικτύων για τις Ειδικές μορφές τουρισμού**
- **Χωρικά ολοκληρωμένες παρεμβάσεις υποδομών και δράσεων**
- **Θεσμικές μεταρρυθμίσεις και δράσεις ενίσχυσης της διαχειριστικής ικανότητας**

Το κείμενο στρατηγικής περιλαμβάνει επίσης στοιχεία περιφερειακής εξειδίκευσης και αναφέρεται σε συνάφειες σχετικά με την στρατηγική του Υπουργείου ενώ με βάση την χωρική διάσταση που στοιχειοθετείται γίνονται προτάσεις ως προς μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στη χωρική ανάπτυξη, για:

- A) Οργανωμένους Υποδοχείς τουριστικών δραστηριοτήτων
- B) Αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές
- Γ) Περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης μορφών ειδικού και εναλλακτικού τουρισμού
- Δ) Μητροπολιτικές περιοχές
- Ε) Περιοχές που ορίζονται με βάση τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά
- ΣΤ) Περιοχές που ορίζονται με βάση την ευαισθησία περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων

Η ανάπτυξη των παραπάνω κατηγοριών περιοχών μπορεί κατά περίπτωση να ενταχθεί σε ένα από τα εργαλεία της ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΣΤΗ ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

Τέλος, με τη μορφή των ΔΙΚΤΥΩΝ μπορούν να αντιμετωπιστούν οι ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, όπως Συνεδριακός –Εκθεσιακός τουρισμός, Αστικός Τουρισμός, Θαλάσσιος Τουρισμός, Τουρισμός κρουαζιέρας, Τουρισμός με σκάφη αναψυχής (Διαμόρφωση Ζωνών Ναυσιπλοΐας Αναψυχής - Πύκνωση του δικτύου τουριστικών λιμένων), Αλιευτικός τουρισμός, Τουρισμός καταδύσεων αναψυχής, Πολιτισμικός Τουρισμός (και Θρησκευτικός Τουρισμός), Αθλητικός Τουρισμός, Γκολφ, Χιονοδρομικός τουρισμός, Αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής στον ορεινό χώρο, Ιαματικός και θεραπευτικός τουρισμός, Τουρισμός υπαίθρου, Γεωτουρισμός.

Οι προβλέψεις-στόχοι για τον ελληνικό τουρισμό κάνουν λόγο για 24 εκατ. τουρίστες και για τουριστικές εισπράξεις περί τα 20 δισ. το 2020.

Αυτές βασίζονται στην εκτίμηση ότι η κατάσταση στην ελληνική οικονομία σταθεροποιείται και η χώρα θα αποκτήσει συγκριτικό πλεονέκτημα, με δεδομένη την αστάθεια που αναμένεται στις χώρες της ευρύτερης περιοχής με αφορμή τις εξελίξεις στην Αίγυπτο και στη Συρία.

Η Ελλάδα μέσω του τουρισμού μετατρέπεται ταυτόχρονα σε ταξιδιωτικό αλλά και επενδυτικό προορισμό, μέσα από ένα σύνολο μεταβλητών που τροφοδοτούν τις προσδοκίες των τουριστών και συνδέονται κατά βάση με την βιωματική εμπειρία που προσφέρει ο τουρισμός, και μέσω του συνδυασμού του με τον πολιτισμό, την μεσογειακή διατροφή, την φυσιολατρία κλπ.

Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και καινοτομία για ένα βιώσιμο τουριστικό μοντέλο

Γενικά: η νέα στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας για την διέξοδο από την κρίση

Η Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία είναι το ισχυρό όπλο που πρέπει να χρησιμοποιήσει το παραγωγικό σύστημα της Ελλάδας για την έξοδό του από την κρίση. Σε σχέση με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην ερευνητική διαδικασία, σύμφωνα με αποτελέσματα μελέτης του IOBE που χρηματοδοτήθηκε από την ΓΓΕΤ το 2012¹⁰ «για κάθε 1% στον ρυθμό μεταβολής των δαπανών ΕΤΑ των επιχειρήσεων – περίπου 4 εκ € - των δυο προηγούμενων ετών, το ΑΕΠ μεταβάλλεται κατά 0,07% - δηλ. περίπου 140 εκ €», γεγονός που αποδεικνύει την πολύ μεγάλη σημασία των δαπανών Ε.Τ.Α.Κ των επιχειρήσεων στην οικονομία της χώρας.

Η Ελλάδα διαθέτει ένα ερευνητικό δυναμικό υψηλής ποιότητας το οποίο διαπρέπει στα διεθνή ερευνητικά ανταγωνιστικά προγράμματα. Στην σύγχρονη Οικονομία της Γνώσης, το ερευνητικό δυναμικό είναι από τους κύριους συντελεστές της οικονομικής ανταγωνιστικότητας. Η Ελλάδα διαθέτει ισχυρό πλεονέκτημα στον τομέα αυτό το οποίο όμως δεν αξιοποιεί επαρκώς με αποτέλεσμα το δυναμικό αυτό να μεταναστεύει προς τις ανεπτυγμένες ερευνητικά χώρες. Η διαρροή εγκεφάλων είναι σήμερα από τις χειρότερες πληγές οικονομικής μετανάστευσης για μία χώρα.

¹⁰ IOBE, Εμπόδια στην Καινοτομία των Επιχειρήσεων, Μάιος 2012

Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) καταρτίζει την εποχή αυτή την **Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας** για την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020. Το Όραμα - Κεντρικός στόχος της εν λόγω στρατηγικής είναι «η αναδιάρθρωση και η ενίσχυση του τομέα έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας, ώστε να αποτελέσει το βασικό πυλώνα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων μέσω της παραγωγής, διάδοσης και ενσωμάτωσης της νέας γνώσης και της καινοτομίας στα υπάρχοντα αλλά και σε νέα παραγωγικά συστήματα και αλυσίδες αξίας, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα τις νέες κοινωνικές και περιφερειακές ανισότητες που παράγονται από την έλλειψη πρόσβασης στη νέα τεχνολογία».

Στο πλαίσιο της παραπάνω στρατηγικής η **Στρατηγική Ευφυούς Εξειδίκευσης για την Έρευνα και Καινοτομία (RIS3)** που προωθεί η ΓΓΕΤ τόσο σε Εθνικό όσο και σε Περιφερειακό επίπεδο, είναι το εργαλείο που θα επιτρέψει τον εντοπισμό και την υποστήριξη μέσω της έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας, των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της χώρας μας καθώς και τη διαρκή σύμπραξη και αλληλεπίδραση μεταξύ του ερευνητικού και του παραγωγικού ιστού.

Στόχος είναι η παραγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών και η συνολική ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής Οικονομίας. Παράλληλα η ΓΓΕΤ υποστηρίζει την Αριστεία του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού σε συγκεκριμένους τομείς (σε σχέση με τη στρατηγική «ευφυούς» εξειδίκευσης), και επιδιώκει την αντιμετώπιση του ‘brain- drain’.

H Στρατηγική Ευφυούς Εξειδίκευσης (RIS3)

Η Στρατηγική Ευφυούς Εξειδίκευσης¹¹ (που αποτελεί και αιρεσιμότητα για τον **Θεματικό Στόχο 1** – «Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας» – του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης της Νέας Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020), διαμορφώνεται σε **εθνικό και περιφερειακό επίπεδο**, που προχωρούν παράλληλα.

---

¹¹ **Ορισμός Ευφυούς Εξειδίκευσης:** *Smart specialisation is an innovative policy concept which emphasizes the principle of prioritization in a vertical logic (to favour some technologies, fields, population of firms) and defines a method to identify such desirable areas for innovation policy intervention. Its rationale involves both the fact that, even in the information age, the logic of specialisation is intact, particularly for small entities such as regional economies in Europe and the argument that the task of identification (of what should be prioritised) is very difficult and therefore needs a sophisticated policy design. Smart specialisation is not a planning doctrine that requires a region to specialise in a particular set of industries. Instead, it seeks robust and transparent means for nominating those new activities, at regional level, that aim at exploring and discovering new technological and market opportunities and at opening thereby new domains for constructing regional competitive advantages. Thus, rather than offering a method for determining if a hypothetical region has a “strength” in a particular set of activities, e.g., tourism and fisheries, the crucial question is whether that region would benefit from and should specialise in certain R&D and innovation projects in some lead activities such as tourism or fisheries. With this policy brief, it is our aim to set out a coherent vision of the goals of the policy approach that is evoked by the term smart specialisation (απόσπασμα από το κείμενο πολιτικής «The Goals of Smart Specialisation, S3 policy brief series, No1/2013, Dominique Foray and Xabier Goenaga, European Commission Joint Research Centre, Institute for Prospective Technological Studies»*

Η εθνική στρατηγική RIS3 θα εμπλουτισθεί από τα αποτελέσματα των **περιφερειακών RIS3 που διαμορφώνονται από τις ίδιες τις Περιφέρειες**, ενώ θα κληθεί να συμπληρώσει και να απαντήσει σε ερωτήματα που τίθενται σε περιφερειακό επίπεδο. Ταυτόχρονα θα επιτρέψει την «ολοκλήρωση» των περιφερειακών στρατηγικών εξασφαλίζοντας την μεταξύ τους συνάφεια. Ο σχεδιασμός σε δύο επίπεδα αποτελεί ευκαιρία για μια καλύτερη συνεργασία και ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ Κέντρου και Περιφέρειας με απώτερο στόχο τον προσδιορισμό των δράσεων που λειτουργούν καλύτερα στο κάθε επίπεδο.

Ο εντοπισμός δραστηριοτήτων γίνεται μέσα σε έναν κλάδο/τομέα. Μέχρι σήμερα είχαμε αποκτήσει εμπειρία κυρίως στο να διαμορφώνουμε «οριζόντια» μέτρα και πολιτικές στην Ε&Τ. Η RIS3 δίνει έμφαση σε πιο «κάθετες» πολιτικές ανιχνεύοντας μέσα σε κάθε κλάδο/τομέα της οικονομίας συγκεκριμένες δραστηριότητες που μπορούν να δημιουργήσουν μέσω τεχνολογικής αναβάθμισης διαρθρωτικές αλλαγές στον κλάδο (εκσυγχρονισμό, διαφοροποίηση, μετάβαση από έναν κλάδο σε άλλον).

Η **προτεραιοποίηση** γίνεται σε επίπεδο δραστηριοτήτων (όχι κλάδων ή τομέων) και δεν αποτελεί πια το αντικείμενο ενός παντογνώστη τεχνοκράτη που σχεδιάζει στρατηγικές, αλλά απαιτεί μια διαδραστική διαδικασία με τις επιχειρήσεις που ανακαλύπτουν νέες δραστηριότητες.

Περισσότερο από μια απλή καινοτομία, είναι η **διερεύνηση** για το τί θα μπορούσε ένας κλάδος (ή ένα υποσύστημα του κλάδου) να κάνει σε ό,τι αφορά στην έρευνα και στην καινοτομία, προκειμένου να βελτιώσει την κατάστασή του.

Ωστόσο, αυτό που είναι σημαντικό είναι η συνεχής παρακολούθηση και ανίχνευση των επιχειρηματικών ανακαλύψεων (entrepreneurial discovery) και η υποστήριξη των νέων δραστηριοτήτων από τα πρώτα τους στάδια.

Ως προς τη **μεθοδολογία προτεραιοποίησης** έγιναν τα ακόλουθα βήματα:

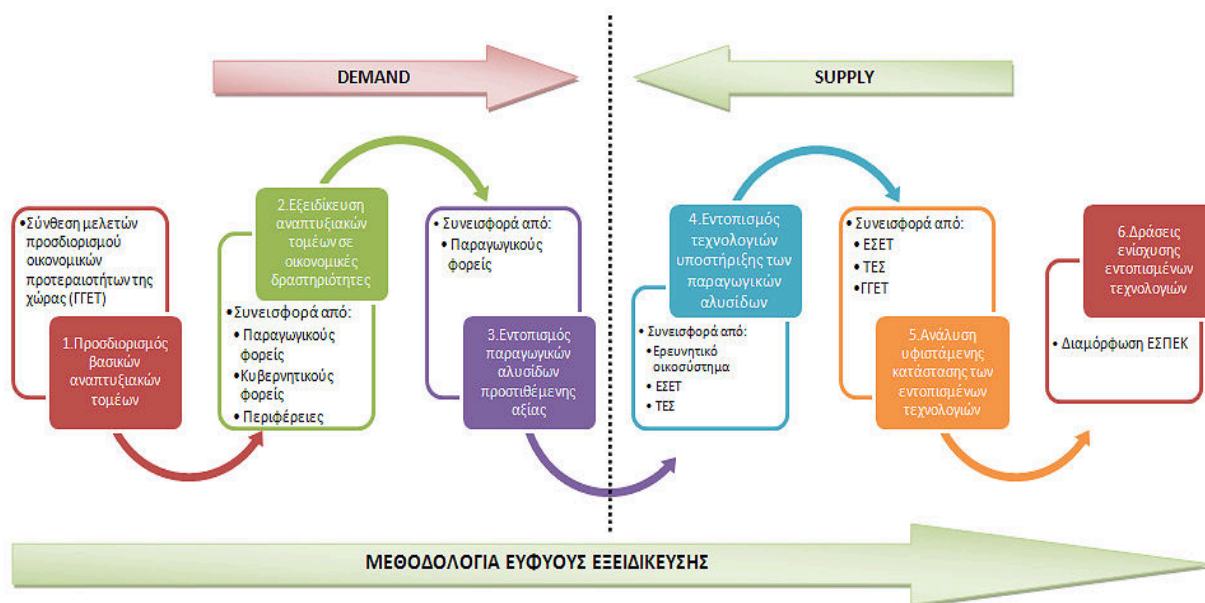
- ✓ SWOT analysis του συστήματος Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) βασισμένο σε βιβλιογραφικές μελέτες: (RAND, Παραδοτέα Τ.Ε.Σ, Τεχν. Σύμβουλος ΓΓΕΤ)
- ✓ Ανάθεση μελέτης στον IOBE (παραλήφθηκε από ΓΓΕΤ στις 24/7/2012)¹² για τον προσδιορισμό των εμποδίων στην καινοτομία
- ✓ **Διαβούλευση με την Ερευνητική Κοινότητα** – δημόσιο και ιδιωτικό τομέα σε συνεργασία με το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας – ΕΣΕΤ – η οποία ολοκληρώθηκε με τη σύνταξη συνοπτικών εκθέσεων προτεραιοτήτων από τα Τομεακά Επιστημονικά Συμβούλια (ΤΕΣ) και αντιστοίχιση / σύνθεση των ερευνητικών περιοχών που ανέδειξαν τα ΤΕΣ με τεχνολογικές προτεραιότητες που αναδείχτηκαν από τη μελέτη του ΣΕΒ (ΣΕΒ: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ), με στόχο την διαμόρφωση μιας πρώτης ενδεικτικής λίστας προτεραιοτήτων

---

¹²http://www.gsrt.gr/central.aspx?slid=11014581116316461453967&olID=582&neID=589&neTa=1_676&ncID=0&neHC=0&tbid=0&lrID=2&oldUIID=ai5821011101458111631012&actionID=load

- ✓ **Συγκριτική ανάλυση των βασικών μελετών για την ελληνική οικονομία** και των τομέων προτεραιότητας που αναδεικνύονται μέσα από αυτές. (McKinsey & Company, Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά: Προσδιορίζοντας το νέο Εθνικό Μοντέλο Ανάπτυξης, IOBE “Προτεινόμενοι τομείς εθνικού ενδιαφέροντος στο πλαίσιο της «Ευφυούς εξειδίκευσης» 2014-2020”, ΣΕΒ «Έρευνα στις Επιχειρήσεις για την Πρόβλεψη των Μεταβολών στα Περιφερειακά Παραγωγικά Συστήματα και τις Τοπικές Αγορές Εργασίας)
- ✓ **Συνέχιση διαβούλευσης με την ερευνητική κοινότητα, διαβούλευση με τον παραγωγικό τομέα, τα Υπουργεία και τις Περιφέρειες** στο πλαίσιο των Πλατφορμών Καινοτομίας της ΓΓΕΤ.

Η συνολική **ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ RIS3** σε εθνικό επίπεδο απεικονίζεται σχηματικά στο κάτωθι διάγραμμα:

Κύρια «εργαλεία» στην μεθοδολογία που ακολουθείται αποτελούν οι **Πλατφόρμες Καινοτομίας της ΓΓΕΤ**.

Προσδιορίστηκαν ήδη 8 **θεματικές περιοχές**, που αντιστοιχούν σε αναπτυξιακούς τομείς, οι οποίοι, όπως έχει αναδειχθεί από βιβλιογραφική μελέτη, έχουν ιδιαίτερη δυναμική.

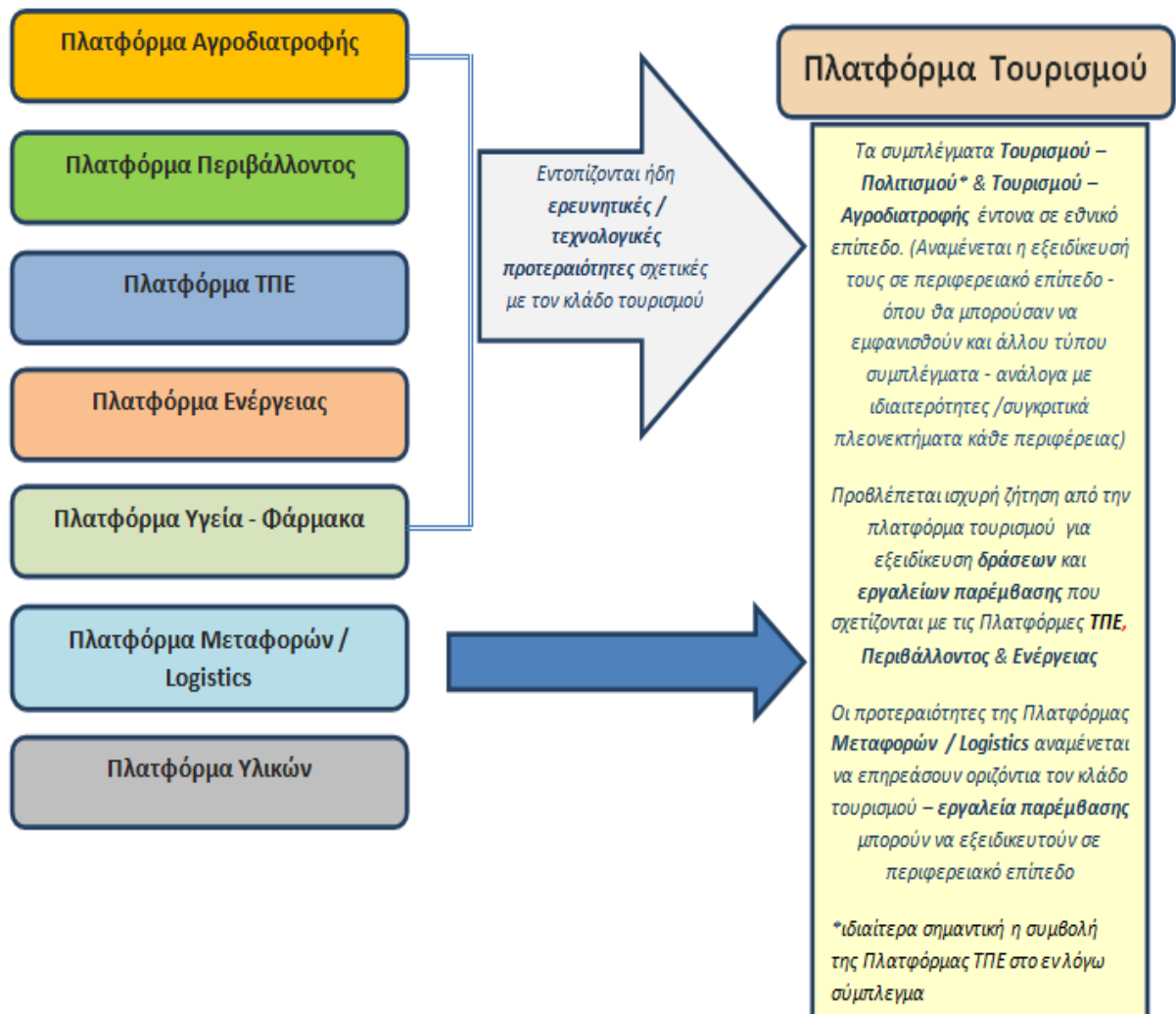
Η στόχευση της ΓΓΕΤ στις πλατφόρμες καινοτομίας αφορά στους τομείς:

- 1) Αγροδιατροφή
- 2) Ενέργεια
- 3) Περιβάλλον και Βιώσιμη Ανάπτυξη
- 4) Υγεία – Φάρμακα
- 5) Μεταφορές
- 6) Υλικά
- 7) Πληροφορική και επικοινωνίες
- 8) Τουρισμός

Στις **πλατφόρμες καινοτομίες** καλούνται να συμμετάσχουν όλοι εμπλεκόμενοι (κατά το πρότυπο των Τεχνολογικών Πλατφορμών της ΕΕ δηλ. Υπουργεία, ΕΚ,ΑΕΙ εκπρόσωποι κλάδων του παραγωγικού τομέα και μεμονωμένοι επιχειρηματίες, καθώς και Περιφέρειες). Δημιουργείται Κείμενο Βάσης από τη ΓΓΕΤ για κάθε τομέα ενώ η διαβούλευση γίνεται στη βάση συγκεκριμένου ερωτηματολογίου της ΓΓΕΤ.

Στόχος είναι η **ανάδειξη βασικών ερευνητικών/τεχνολογικών δραστηριοτήτων** που έχουν ανάγκη οι παραπάνω ευρύτεροι αναπτυξιακοί τομείς, ώστε με τη συμβολή τους να δημιουργηθεί σημαντικό αναπτυξιακό αποτέλεσμα. Παράλληλα θα γίνει κι ο προσδιορισμός των κατάλληλων μηχανισμών /εργαλείων χρηματοδότησης (και εν συνεχεία, συγκεκριμένων δράσεων).

Βλ. κάτωθι τη **διαδραστική σχέση** της πλατφόρμας τουρισμού με τις λοιπές πλατφόρμες καινοτομίας ΓΓΕΤ:

Βασικές προκλήσεις στον τομέα τουρισμού στην Ελλάδα

Η επιλογή του τομέα του Τουρισμού προκύπτει τόσο από πρόσφατες μελέτες για τις προοπτικές ανάπτυξης / οικονομικής ανασύστασης της Ελλάδας, όσο και από τη γενικότερη ανάλυση και διαβούλευση στο πλαίσιο της παραπάνω περιγραφείσας διαδικασίας.

Στη συνέχεια αναφέρονται στοιχεία από πρόσφατες μελέτες όπου αναγνωρίζονται **οι βασικές προκλήσεις για την ανάπτυξη του τομέα του Τουρισμού και εντοπίζονται πεδία επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.**

Στον κάτωθι πίνακα αποτυπώνονται αναφορές στις σχετικές μελέτες (ενδεικτικά):

Μελέτη	Πώς αποτυπώνεται ο τουρισμός	Κύριες προτάσεις σχετικά με την αναβάθμιση του τουρισμού
Μελέτη McKinsey „Η Ελλάδα, 10 χρόνια μπροστά” - Προσδιορίζοντας το νέο μοντέλο ανάπτυξης της Ελλάδας (Σεπτ. 2011)	<p>Τουρισμός ως κύριος οικονομικός κλάδος της χώρας με σημαντική συνεισφορά στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία της χώρας – 7% (2008) και 8% στην άμεση απασχόληση</p> <p>Ο τουρισμός αποτελεί –σε όρους άμεσης και έμμεσης συνεισφοράς– περίπου το 15% της ελληνικής οικονομίας</p> <p>Η μελέτη υποδεικνύει 13 στρατηγικές προτεραιότητες, ομαδοποιημένες σε τέσσερις θεματικές ενότητες (Επανασχεδιασμός / επανεστίαση εμπορικής στρατηγικής, ανάπτυξη ποιοτικών υποδομών και επιτάχυνση επενδύσεων, διευκόλυνση πρόσβασης και μεταφορών, βελτίωση δεξιοτήτων και τεχνογνωσίας)</p> <p>Μέχρι το 2021, ο τουρισμός μπορεί να δημιουργήσει επιπλέον €18 δισ. άμεση και έμμεση ΑΠΑ σε ετήσια βάση και να αυξήσει την απασχόληση κατά περίπου 220 χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας. Η θετική δημοσιονομική επίπτωση θα μπορούσε να είναι της τάξης των €3 δισ., ενώ το εμπορικό ισοζύγιο θα μπορούσε να ωφεληθεί κατά περίπου €9 δισ. ετησίως.</p> <p>Ιατρικός τουρισμός ως «αναδυόμενος αστέρας»</p>	<p>Στρατηγική στροφή του τουρισμού προς μεγαλύτερες και ανεκμετάλλετες μέχρι σήμερα αγορές</p> <p>Προσέλκυση τουρισμού υψηλής εισοδηματικής κατηγορίας</p> <p>Ενθάρρυνση των επενδύσεων σε μεγάλες Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟΤΑ), σε υψηλού επιπέδου παραθεριστικές κατοικίες, σε μαρίνες και σε σημεία ελλιμενισμού κρουαζιερόπλοιων</p> <p>Ανάγκη να γίνει περισσότερο εξωστρεφής κλάδος, αποκτώντας οικονομίες κλίμακος, τεχνογνωσία και ανταγωνιστικότητα σε διεθνές επίπεδο, πυροδοτώντας την ανάπτυξη σε όλους τους άλλους κλάδους</p> <p>Ανάγκη προσαρμογής χωροταξίας και προδιαγραφών για τις χρήσεις γης για συγκεκριμένες επιχειρηματικές δραστηριότητες (περιλαμβ. ο τουρισμός)</p>
ΙΟΒΕ - Καλογήρου - Προτεινόμενοι τομείς εθνικού ενδιαφέροντος στο πλαίσιο της «Ευφυούς εξειδίκευσης» 2014-2020 (Σεπτ. 2012)	<p>Στο Παράρτημα ΙΙΙ παρατίθενται Καινοτομικές δράσεις σε διάφορους τομείς που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν με τη συνδρομή και τη συμμετοχή της πολιτείας, οι οποίες συνδέονται όλες με τον κλάδο τουρισμού</p>	

<p>ΣΕΒ – Αναπτυξιακές κατευθύνσεις και προτεραιότητες στο πλαίσιο διαβούλευσης για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 - Μάιος 2013</p> <p>Αναδυόμενες τεχνολογικές αγορές – Ιούλιος 2013</p>	<p>Διακριτό τμήμα της παραγωγικής αλυσίδας με δυνατότητες ανάπτυξης είναι ο ιατρικός τουρισμός και ειδικότερα οι υπηρεσίες υγείας που εστιάζουν στη βελτίωση της φυσικής κατάστασης και στην υιοθέτηση του υγιεινού τρόπου ζωής, όπως ειδικά προγράμματα μεσογειακής διατροφής, άθλησης, φυσικοθεραπείας και κινησιοθεραπείας, αισθητικές θεραπείες και επεμβάσεις, θεραπείες κατά του άγχους κ.ά.</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό, νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, όπως η δημιουργία κέντρων αποκατάστασης και μεικτών ξενοδοχειακών μονάδων οι οποίες συνδυάζουν τον παραθερισμό με την παροχή υπηρεσιών φροντίδας υγείας, μπορούν να αποτελέσουν νέες πηγές απασχόλησης για το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό της χώρας</p>	<p>Ανάγκη για περαιτέρω εστίαση στον κλάδο τουρισμού</p> <p>Σημαντική θεωρείται η σύνδεση αγροτικής παραγωγής με τον τουρισμό καθώς και η προώθηση και προβολή εγχώριων προϊόντων / τροφίμων μέσω του τουρισμού</p> <p>Δυνατότητες ανάπτυξης μέσω υπηρεσιών πληροφορικής & λογισμικό για τον τουρισμό / περιβάλλοντα διάχυτης νοημοσύνης για εξατομίκευση υπηρεσιών στον τομέα τουρισμού</p> <p><u>Αναδυόμενη αγορά:</u> Βιοενεργά συστατικά / τεχνολογίες για την παραγωγή τροφίμων μπορούν να μετασχηματίσουν το τοπίο διατροφής / γαστρονομίας, συμβάλλοντας στην εξέλιξη του τουρισμού (προώθηση Μεσογειακής κουζίνας)</p>
---	--	--

Σημείωση: Η μελέτη «Προτάσεις επίλυσης των εμποδίων στην αξιοποίηση της καινοτομίας από τις επιχειρήσεις» υλοποιήθηκε για λογαριασμό της ΓΓΕΤ το 2012 και το σχετικό απόσπασμα περιλαμβάνεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ.

Από την πλευρά της προσφοράς της Ε&Τ, αναφέρονται - ενδεικτικά – επιγραμματικές **προτάσεις** που έγιναν μέσω των **Τομεακών Επιστημονικών Συμβουλίων (ΤΕΣ)**, αναφορικά με την κατάρτιση του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Έρευνας και Καινοτομία 2014-2020, και συνδέονται με τον τομέα τουρισμού :

Τομεακό Επιστημονικό Συμβούλιο	Προτάσεις σχετικές με τον τομέα τουρισμού
Ανθρωπιστικών Επιστημών	<p>Πρόταση προς το Υπ. Πολιτισμού να αναπτυχθεί το οικονομικό δυναμικό της έρευνας σε ανθρωπιστικές επιστήμες και τέχνες με συμβολή στον πολιτιστικό τουρισμό,</p> <p>Πρόταση για χρηματοδότηση συνεργατικών, διαθεματικών ομάδων για την αναπαράσταση και διαχείριση πόρων πολιτιστικής κληρονομιάς και μνημείων έτσι ώστε να συμβάλλουν στην τουριστική βιομηχανία</p>
Βιοεπιστημών	<p>Προτείνεται η προώθηση της καινοτομίας – η ανάπτυξη καινοτομικής δραστηριότητας στον τομέα των βιοεπιστημών επηρεάζει μεταξύ άλλων τον ιατρικό τουρισμό</p>

Επίσης, μέσα από τα στοιχεία του ΟΠΣ / ΕΥΔΕ – ΕΤΑΚ / ΓΓΕΤ, αναδεικνύεται η ύπαρξη σημαντικού αριθμού έργων, χρηματοδοτούμενων από τη ΓΓΕΤ, που συνδέονται με τον κλάδο του τουρισμού και αφορά δράσεις:

Τέλος, εκτός της πολύ σημαντικής συμβολής του ίδιου του **ερευνητικού οικοσυστήματος** που συνδέεται ιδιαίτερα με μια ειδική μορφή τουρισμού (**συνεδριακός τουρισμός**), όπου τα δεδομένα που υπάρχουν αναδεικνύουν τον χώρο της έρευνας (και της επιστήμης και τεχνολογίας ευρύτερα) να έχει συμμετοχή τουλάχιστον κατά 45% στην αντίστοιχη οικονομική δραστηριότητα¹³, θα πρέπει να επισημανθεί η καλή συμμετοχή της χώρας στα ανταγωνιστικά προγράμματα της Ε.Ε. για τη Έρευνα και Καινοτομία (για την περίοδο του 7^{ου} Π.Π.), κάτι που σηματοδοτεί ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και για τον κλάδο του τουρισμού, εφόσον ενισχυθούν οι απαιτούμενες δημιουργικές συνέργειες και συγκλίσεις απαιτήσεων και προσφοράς Ε&Τ για τον κλάδο αυτό.

Το οικοσύστημα της ΓΓΕΤ (Ερευνητικά Κέντρα / Τεχνολογικοί φορείς) και η συμβολή τους στον τουρισμό

Συμβολή των Ερευνητικών Κέντρων στην διαδικασία αναγνώρισης Ε&Τ προτεραιοτήτων

Η διαδικασία αφορά στον εντοπισμό προτεραιοτήτων Έρευνας & Τεχνολογίας συναφών με την δραστηριότητα του ερευνητικού φορέα που συνδέονται με την τουριστική ανάπτυξη της χώρας και την χάραξη ενός βιώσιμου μοντέλου, που θα μπορούσε να αποτελέσει υπόδειγμα για την Ευρώπη και τις χώρες της Μεσογείου, ειδικότερα.

Προκειμένου να διευκολυνθούν οι συμμετέχοντες στην 1^η συνάντηση εργασίας της Πλατφόρμας Τουρισμού στον εντοπισμό συσχετισμών της Έρευνας και Καινοτομίας με το τουριστικό προϊόν, διαμορφώθηκε και προωθήθηκε στα Ερευνητικά Κέντρα¹⁴ που εποπτεύει η ΓΓΕΤ ένα **διερευνητικό ερωτηματολόγιο**, όπου:

- Προσδιορίζονται οι μορφές παρέμβασης των Ε.Κ. στον τουρισμό, σχετιζόμενες με τις Ε&Τ δραστηριότητες του φορέα, όπως:
  - Συμβολή σε οργανωτικές, διαχειριστικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις
  - Έρευνα / αξιοποίηση των ΤΠΕ για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και βιωσιμότητας τουριστικών προορισμών και επιχειρήσεων
  - Ανάπτυξη πόρων (συμπεριλαμβανομένου ανθρώπινου δυναμικού) και υποστήριξη εγκαταστάσεων / υποδομών στο τομέα του τουρισμού
  - Εργαλεία / μέθοδοι για την ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των τουριστικών θελγέτρων και προϊόντων (π.χ. ολοκληρωμένο θεματικό περιεχόμενο, διεπιχειρησιακά δίκτυα, συντήρηση μνημείων, περιβαλλοντικές παρεμβάσεις)

¹³ **Πηγή:** ΣΕΤΕ, 12^ο Συνέδριο ΣΕΤΕ, Τουρισμός & Ανάπτυξη, «Τουριστικός Στρατηγικός Σχεδιασμός, Οδικός Χάρτης Υλοποίησης», Οκτ. 2013

¹⁴ Για ενδεικτικές προτάσεις από ΕΔΕΤ και Ε.Κ. ΑΘΗΝΑ / Corallia, σε ό,τι αφορά σε Ε&Τ στον τομέα ΤΠΕ, αξιοποιείται η συνέργεια με την πλατφόρμα ΤΠΕ της ΓΓΕΤ.

- Εντοπίζονται σε ένα πρώτο στάδιο συγκεκριμένες E&T δραστηριότητες που αξιολογείται πως θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και γίνεται εστίαση στις ειδικές μορφές τουρισμού, όπως περιγράφονται στη σελ 6. του παρόντος εγγράφου (για τις οποίες θα ζητηθούν εν συνεχεία πιο συγκεκριμένες αναφορές σχετικά με την συμβολή τους στους κρίκους της αντίστοιχης παραγωγικής αλυσίδας / αλυσίδας αξίας ανά ειδική μορφή τουρισμού)

Τα στοιχεία που έχουν συμπληρωθεί έως 14.2. επισυνάπτονται στο **Παράρτημα Ι**

Στόχος είναι να δοθεί μια «αίσθηση» της δυναμικής συμβολής της Έρευνας, Τεχνολογική Ανάπτυξης και Καινοτομίας και της προστιθέμενης αξίας που δημιουργείται στο τουριστικό προφίλ της χώρας, μέσα από **υπηρεσίες** που είτε προσφέρονται ήδη στον χώρο του τουρισμού, είτε θα μπορούσαν, μέσα από τον κατάλληλο σχεδιασμό, να ενσωματωθούν στην ολοκληρωμένη προσέγγιση που επιχειρείται από την Πολιτεία για την αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών της χώρας συνολικά κατά τη Νέα Προγραμματική Περίοδο.

Είναι προφανές ότι η διαδικασία καταγραφής του research offer στον τομέα του τουρισμού θα πρέπει να επεκταθεί στους ακαδημαϊκούς φορείς και τον ιδιωτικό τομέα, οι οποίοι διαθέτουν ισχυρή παρουσία στα έργα των Ευρωπαϊκών Π.Π.

Μέσω της μεθοδολογίας εντοπισμού των χαρακτηριστικών ευφυούς εξειδίκευσης του τομέα θα σχεδιαστούν παρεμβάσεις που:

- Ενισχύουν την συμβολή των Ερευνητικών Κέντρων σε καινοτόμες υπηρεσίες που επηρεάζουν το οικοσύστημα του τουρισμού, ανατροφοδοτώντας, ταυτόχρονα την ποιότητα και ανταποδοτικότητα του ερευνητικού συστήματος, μέσα από τις ισχυρές συνέργειες του τριγώνου της γνώσης
- Ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών

Ειδικότερα λοιπόν, προωθείται ένα μοντέλο ζήτησης υπηρεσιών από την τουριστική βιομηχανία προς το ερευνητικό οικοσύστημα που θα επιτρέψει την μεταστροφή της γνώσης σε καινοτομία και ανάπτυξη.

III. Ο τουρισμός ως περιφερειακή προτεραιότητα στο πλαίσιο της Ευφυούς Εξειδίκευσης

Στο πλαίσιο διαμόρφωσης του RIS3 και με στόχο την διερεύνηση αναγκών / συσχετισμών και των απαραίτητων συνεργειών μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου, διοργανώθηκε, με συντονισμό της ΕΥΣΣΑΑΠ, στις 25.11.2013, συνάντηση εργασίας της ΓΓΕΤ με εκπροσώπους των Περιφερειών (**ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ RIS3**), ώστε να καταγραφούν τα βήματα που έχουν γίνει στον προσδιορισμό της RIS3 σε περιφερειακό επίπεδο, να επικοινωνηθούν οι οριζόντιες δράσεις της ΓΓΕΤ και να συζητηθούν θέματα αμοιβαίας συμβολής ΓΓΕΤ / περιφερειακών RIS3 στην προτεραιοποίηση που διαμορφώνεται ανά τομέα ή διατομεακά.

Στις περιφέρειες, ως επί το πλείστον, η προτεραιοποίηση βασίστηκε τόσο σε προηγούμενες μελέτες (σε εθνικό, περιφερειακό και διαπεριφερειακό επίπεδο), στις εκθέσεις της Ομάδας των εμπειρογνομόνων της ΕΕ, στην ανάλυση SWOT καθώς και στη διαβούλευση στο πλαίσιο των αρμόδιων οργάνων της κάθε Περιφέρειας (π.χ. Συμβούλια Καινοτομίας, Αναπτυξιακά Συνέδρια κλπ) Η παρακάτω καταγραφή (Παράρτημα) απεικονίζει συνοπτικά τον ρόλο του τουρισμού στην στρατηγική προτεραιοποίηση στο πλαίσιο διαμόρφωσης της RIS3 κάθε περιφέρειας.

Ανάγκη να διερευνηθούν περαιτέρω:

A) Οι εξειδικεύσεις της κάθε περιφέρειας στον τομέα του τουρισμού (τουριστική βιομηχανία / υπηρεσίες) – ειδικές μορφές τουρισμού

B) Η συμβολή τους στην εξωστρέφεια / ανταγωνιστικότητα των βασικών τομέων της αλυσίδας αξίας ανά περιφέρεια και οι προοπτικές συνεργασίας σε εθνικό / διαπεριφερειακό επίπεδο

Γ) Η ύπαρξη *entrepreneurial dynamics* στον χώρο του τουρισμού (συνδεδεμένο με τη διαδικασία *entrepreneurial discovery* και σε αναζήτηση *hidden innovators* αλλά και πιθανών εμποδίων για την ανάδειξή τους)

Δ) Η διασύνδεση με τις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις στο επιχειρηματικό περιβάλλον ώστε να προωθηθούν τα Β και Γ

Σε συνάφεια με τον τομέα του τουρισμού και δεδομένου ότι περιγράφεται σαφώς ως παράδειγμα σε κείμενο για την Ευφυή Εξειδίκευση, επισημαίνεται ότι **«αντί να αποτελεί μέθοδο προσδιορισμού του κατά πόσον μια Περιφέρεια έχει ισχυρό πλεονέκτημα σε μια συγκεκριμένη ομάδα οικονομικών δραστηριοτήτων (π.χ. τουρισμός, αλιεία), το κρίσιμο ερώτημα που θέτει η ευφυής εξειδίκευση είναι κατά πόσο η Περιφέρεια αυτή θα μπορούσε να επωφεληθεί μέσα από την εξειδίκευσή της σε συγκεκριμένα έργα Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας σε κύριες δραστηριότητές της όπως ο τουρισμός ή η αλιεία»**¹⁵. Στο **Παράρτημα II** παρατίθεται η καταγραφή στοιχείων των ερωτηματολογίων που κατατέθηκαν από τις Περιφέρειες προς την ΕΥΣΣΑΑΠ στο πλαίσιο της συνάντησης της 25.11.2013 με στόχο το συντονισμό τους με τη ΓΓΕΤ σε θέματα του θεματικού στόχου 1 και της RIS3.

¹⁵ The Goals of Smart Specialisation, S3 policy brief series, No1/2013, Dominique Foray and Xabier Goenaga, European Commission Joint Research Centre, Institute for Prospective Technological Studies

Παράρτημα Ι - Ενδεικτικές απαντήσεις των Ερευνητικών Κέντρων της ΓΓΕΤ για την Πλατφόρμα Τουρισμού

Όνοματεπώνυμο:	<i>Αθανάσιος Κωνσταντόπουλος, Πρόεδρος ΕΚΕΤΑ</i>
Ερευνητικό Κέντρο:	ΕΚΕΤΑ – ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Ινστιτούτο / Υπηρεσία:	<i>ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΧΗΜΙΚΩΝ ΔΙΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΙΔΕΠ) ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΙΠΤΗΛ) ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (ΙΜΕΤ), ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (ΙΕΤΕΘ), ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΒΙΟΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΙΝΕΒ)</i>
α) Μορφές παρεμβάσεων στον τουρισμό, που σχετίζονται με τις E&T δραστηριότητες του φορέα	<p><i>Συμβολή σε οργανωτικές, διαχειριστικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις</i></p> <p><i>Έρευνα / αξιοποίηση των ΤΠΕ για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και βιωσιμότητας τουριστικών προορισμών και επιχειρήσεων</i></p> <p><i>Ανάπτυξη πόρων (συμπεριλ. ανθρώπινου δυναμικού) και υποστήριξη εγκαταστάσεων/υποδομών στο τομέα του τουρισμού</i></p> <p><i>Εργαλεία / μέθοδοι για την ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των τουριστικών θελγέτρων και προϊόντων (π.χ. ολοκληρωμένο θεματικό περιεχόμενο, διεπιχειρησιακά δίκτυα, συντήρηση μνημείων, περιβαλλοντικές παρεμβάσεις)</i></p>
Β) Συνοπτική περιγραφή του τρόπου συμβολής των E&T δραστηριοτήτων στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος	<p>Το ΕΚΕΤΑ, που είναι το μοναδικό Ε.Κ στη Βόρεια Ελλάδα έχει να επιδείξει σημαντικά επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα σε πολλούς τομείς όπως: ενέργεια, περιβάλλον, προηγμένα λειτουργικά υλικά, βιομηχανία, πολυμέσα, τεχνολογίες διαδικτύου, επιστήμες υγείας, μεταφορές, αγροβιοτεχνολογία και τρόφιμα, μηχανοτρονική, κινησιολογία κλπ., όπως επίσης και σε θέματα εκπαίδευσης.</p> <p>Το ΕΚΕΤΑ δραστηριοποιείται σε 4 Ελληνικές Περιφέρειες και 7 πόλεις της χώρας με αποτέλεσμα να γνωρίζει άμεσα και σε βάθος τις προτεραιότητες της Ελληνικής οικονομίας μαζί με τις τοπικές ιδιομορφίες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιφερειών στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Το τουριστικό προϊόν και οι σχετικές υπηρεσίες του κλάδου τουρισμού είναι ένας συνδυασμός των παραπάνω πλεονεκτημάτων και χαρακτηριστικών κάθε τόπου στην Ελλάδα.</p> <p>Σε αυτή τη 1^η φάση διαβούλευσης που διοργανώνει η ΓΓΕΤ για τον κλάδο του Τουρισμού, το ΕΚΕΤΑ και τα Ινστιτούτα του προτείνουν αρχικά τις παρακάτω ιδέες/δράσεις οι οποίες συμβάλουν στις αλυσίδες αξίας των διαφόρων ειδικών μορφών τουρισμού.</p>

	<p>Στόχος του Κέντρου είναι να συμβάλει στην ανάδειξη ερευνητικών προτεραιοτήτων και στο σχεδιασμό δράσεων για τον τουρισμό στο πλαίσιο του Εθνικού Αναπτυξιακού Προγραμματισμού 2014-2020 και στο πλαίσιο της Στρατηγικής Ευφυούς Εξειδίκευσης. Τα παραπάνω αναλύονται στο ακόλουθο μέρος II και δίνονται ανά κατηγορία θεματικού τουρισμού και ανά ινστιτούτο ΕΚΕΤΑ.</p>
<p>Γ) Εστίαση σε ειδικές μορφές τουρισμού</p>	<p>Χ Πολιτιστικός τουρισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Βιωματικός και hands on τουρισμός με ενεργή συμμετοχή του επισκέπτη στα παραγωγικά δρώμενα (καλλιέργεια και παραγωγή, μεταποίηση, ελληνική κουζίνα, κ.α) ▪ Ανάδειξη ποιοτικών χαρακτηριστικών ελληνικών τροφίμων και αγροτικών προϊόντων (Ελληνικές ποικιλίες αμπέλου, σιτηρών, ελιάς, ντομάτας, οσπρίων, γαλακτοκομικών προϊόντων κτλ) και προώθηση τους. Διασύνδεση σημερινών ποικιλιών και φυλών ζώων με την αρχαιοελληνική ιστορία για τη δημιουργία ιστορικά τεκμηριωμένου ελληνικού brand name με τη χρήση τεχνολογιών DNA. ▪ Πιστοποίηση αυθεντικότητας παραδοσιακών προϊόντων ▪ Αρωγή στη δημιουργία ολοκληρωμένων αλυσίδων παραγωγής γαστρονομικών προϊόντων και προώθηση τους σε τουριστικές περιοχές. Ήδη υπάρχει συνέργια με με τοπικούς φορείς σε εκδηλώσεις όπως «Θράκης Γεύσεις» και «Θεσμοφόρια» και συνεργασίες με Περιφέρειες και Γαστρονομικούς Φορείς) ▪ Συμμετοχή στην υποστήριξη ενός Ελληνικού Brand Name σχετιζόμενου με τον Γαστρονομικό Τουρισμό ▪ Εφαρμογές εικονικής και επαυξημένης πραγματικότητας για τον πολιτισμό και την αρχαιολογία ▪ Τεχνολογίες Ηλεκτρονικών Παιγνίων και Διαδραστικών Τεχνολογιών με πολλές εφαρμογές στον τουρισμό (Γραφικά Υπολογιστών, 3D Games και εφαρμογές Edutainment, Animations, Σχεδιασμός και δημιουργία 3D παιχνιδιών και εκπαιδευτικών εφαρμογών με πολιτισμικό περιεχόμενο) ▪ Ανάλυση δεδομένων κοινωνικών δικτύων μεγάλης κλίμακας σε πραγματικό χρόνο για εφαρμογές πολιτισμού και τουρισμού (π.χ αναζήτηση φωτογραφιών στο διαδίκτυο και ανάδειξη hot spots πόλεων, μνημείων, κ.α) <p>1. Ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων - Οργάνωση πολιτιστικών διαδρομών-Διευκόλυνση Επισκέψεων</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εντοπισμός, καταγραφή-τεκμηρίωση, ψηφιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής. Οργάνωση θεματικών διαδρομών και τοπικών πολιτιστικών δικτύων. ▪ Ανάδειξη – ερμηνεία με τη συνδρομή νέων τεχνολογιών. Δημιουργία

	<p>νέας αφήγησης (σε έντυπη και ψηφιακή μορφή).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Διευκόλυνση της επίσκεψης/ ξενάγησης (3D, ηλεκτρονικές ξεναγήσεις). Ενοποίηση της παροχής πληροφοριών προς τους επισκέπτες μέσα από οθόνες “touch screen”, φορητές συσκευές (κινητά 4G, tablets κτλ) για όλο το πολιτιστικό απόθεμα (αρχαιότητες, μουσεία, πολιτιστικά, λαογραφικά ιδρύματα) και τους αντίστοιχους φορείς. ▪ Δημιουργία δικτύου πληροφοριών και διασύνδεσης των πολιτιστικών διαδρομών με το τοπικό και περιφερειακό δίκτυο εξυπηρετήσεων (διαμονή, εστίαση, σημεία πώλησης τοπικών προϊόντων) και εκδηλώσεων (μουσεία, θέατρα, ωδεία, πινακοθήκες και λοιποί χώροι πολιτισμού). <p>2. Διασύνδεση πολιτιστικού τουρισμού με αλυσίδες τοπικών αγαθών και υπηρεσιών.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σύνδεση του πολιτιστικού προϊόντος με τις επιχειρήσεις του τουρισμού (ξενοδοχεία, υπηρεσίες εστίασης, επιχειρ. διακοπών και ψυχαγωγίας) ώστε να ενσωματώσουν και να στηρίξουν λειτουργικά και επιχειρησιακά προϊόντα και δραστηριότητες του πολιτιστικού και δημιουργικού τουρισμού βελτιώνοντας τις υπηρεσίες τους, τις εγκαταστάσεις τους και τα δίκτυά τους με τοπικές αλυσίδες τροφίμων, συλλόγους, εμψυχωτές. ▪ Τοπικές υπηρεσίες και προϊόντα, που θα υποστηρίξουν το σύνολο της αλυσίδας. Δημιουργία συμφώνων ποιότητας ως προϋπόθεση για την ένταξη παραγωγών και πόρων στο συνολικό τουριστικό προϊόν. ▪ Σύνδεση τουρισμού με την τοπική παραγωγή: προϊόντα ΠΟΠ/ΓΕ, καθιέρωση τοπικού πρωινού στα ξενοδοχεία. Προώθηση τοπικής γαστρονομίας και παραδοσιακής κουζίνας (π.χ. τσιπουράδικα του Βόλου, Πηλιορείτικη κουζίνα κλπ.) ▪ Ανάδειξη νέων επιχειρηματιών στο χώρο του σύγχρονου και δημιουργικού πολιτισμού. Νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες στον τομέα των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών και του Σύγχρονου Πολιτισμού (οπτικοακουστικά μέσα, εκδόσεις, design, εικαστικές τέχνες με τεχνολογίες για animations, παραστατικές τέχνες κτλ.). <p>3. Προβολή και προώθηση στις αγορές του πολιτιστικού-τουριστικού προϊόντος</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Διαδικτυακή προβολή των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών της περιοχής, ηλεκτρονική δικτύωση και προβολή των τοπικών επιχειρήσεων. Παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως γραμματείας και υποδοχής (reception) για μικρές τουριστικές μονάδες και ενοικιαζόμενα δωμάτια. Προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών μέσω του διαδικτύου, οργάνωση πακέτων προώθησης.
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάπτυξη τεχνολογιών υποστήριξης, προβολής και διαφήμισης του πολιτισμού (ντοκιμαντέρ, σποτ, οπτικο-ακουστικός εξοπλισμός, edutainment, storytelling) ▪ Δημιουργία και λειτουργία στο διαδίκτυο «εικονικών μουσείων» και «εικονικών ξεναγήσεων» σε διάφορες θεματικές (μουσεία, ιστορικά κέντρα πόλεων, νομαδισμός κτλ.). <p>4. Πολιτιστική δημιουργία</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ψηφιακές αναπαραστάσεις και διαδραστικές εφαρμογές της Πολιτιστικής Κληρονομιάς . Δημιουργία μουσείων εικονικής πραγματικότητας (Μουσείο των Αργοναυτών) και θεματικών μυθολογικών πάρκων (Αργοναυτική εκστρατεία, Κένταυροι, Όλυμπος) <p>Θαλάσσιος τουρισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Υπηρεσίες ενημέρωσης των επισκεπτών με κρουαζιέρα για τις διαθέσιμες επιλογές μετακίνησής τους στον προορισμό στον οποίο καταφθάνουν, τη σύνδεση των σημείων ενδιαφέροντος με κάθε μεταφορικό μέσο και άλλες σχετικές πληροφορίες. Σχεδιασμός ευέλικτων διαδρομών οι οποίες ανταποκρίνονται στη ζήτηση και προωθούν την κίνηση με Μ.Μ.Μ. και χρήση νέων τεχνολογιών για την σε πραγματικό χρόνο πληροφόρηση και ενημέρωση. ▪ Εκπαιδευτικός & οικο-θαλάσσιος τουρισμός (βιωματική αναπαράσταση των μεγάλων ιστορικών διαδρομών Αργοναυτική Εκστρατεία, Οδύσσεια κλπ). ▪ Σχεδιασμός τουριστικών υπηρεσιών με συνδυασμό ερασιτεχνικής αλιείας και μάθησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος (ψάρεμα και οικολογική ενημέρωση, μέτρηση δεικτών όπως βαρέα μέταλλα, κ.α) <p>Θεραπευτικός τουρισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Έμμεση προώθηση ελληνικών προϊόντων με ανάδειξη της θεραπευτικής – αισθητικής τους αξίας (π.χ. αρωματικά φυτά, μέλι, εξειδικευμένα τρόφιμα) σε τουριστικές μονάδες. Διασύνδεση με νοσηλευτικές μονάδες και διαγνωστικά κέντρα. ▪ Ενημέρωση για την σύνδεση των συγκεκριμένων σημείων ενδιαφέροντος με όλα τα μέσα μαζικής μεταφοράς. Παροχή πληροφοριών για τα σχετικά τουριστικά προϊόντα. Ενημέρωση των τουριστών για την προσβασιμότητα των χώρων που πρόκειται να επισκεφθούν (ύπαρξη ειδικών υποδομών για ΑΜΕΑ). Πληροφόρηση για την ύπαρξη σχετικών υποδομών στα Μ.Μ.Μ. αλλά και εξειδικευμένων υπηρεσιών για την κίνηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
--	---

	<p>Τουρισμός γεγονότων</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενημέρωση για την σύνδεση των συγκεκριμένων σημείων ενδιαφέροντος με όλα τα μέσα μαζικής μεταφοράς. Παροχή πληροφοριών για τα σχετικά τουριστικά προϊόντα. <p>Τουρισμός πόλεων</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Υπηρεσίες ενημέρωσης των επισκεπτών των αστικών περιοχών για τις διαθέσιμες επιλογές μετακίνησής τους με ΜΜΜ και φιλικά προς το περιβάλλον. Χρήση νέων τεχνολογιών για την ενημέρωση σε πραγματικό χρόνο. Υποστήριξη (μέσω κατάλληλου συστήματος υποστήριξης αποφάσεων) των τοπικών αρχών στην επιλογή και εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων κινητικότητας επισκεπτών. ▪ Ανάδειξη των πόλεων και συγκεκριμένων αστικών περιοχών με χαρακτηριστικά και κριτήρια συγκέντρωσης παραγόντων (δημιουργικοί κλάδοι, Smart - Mega Cities, Μουσικά Festival, Τεχνολογικά Πάρκα, κ.α) <p>Τουρισμός υπαίθρου</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Τουριστικές υπηρεσίες με συνδυασμό extreme sports και εξατομικευμένων υπηρεσιών για απλούς τουρίστες (έντονα βιώματα και επαφές με τις τοπικές κοινωνίες) ▪ Οργάνωση δραστηριοτήτων γνωριμίας με το φυσικό περιβάλλον της περιοχής σε διαδρομές με θέα και ειδικό ενδιαφέρον, αξιοποιώντας τα καλντερίμια του Πηλίου. ▪ Οργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων, γνωριμίας με αθλήματα και extreme sports στη θάλασσα ή το βουνό στην περιοχή του Πηλίου (ιστιοπλοΐα, κανό, κωπηλασία, καταδύσεις, ψάρεμα, αναρρίχηση, πεζοπορία, ιππασία, κλπ) ▪ Διασύνδεση με πολιτιστικές διαδρομές, εμπλουτισμός με δραστηριότητες ειδικών ενδιαφερόντων <p>Περιηγητικός τουρισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενημέρωση για την σύνδεση των συγκεκριμένων σημείων ενδιαφέροντος με όλα τα μέσα μαζικής μεταφοράς. Παροχή πληροφοριών για τα σχετικά τουριστικά προϊόντα των περιοχών. ▪ Σχεδιασμός και υποστήριξη με υπηρεσίες έρευνας και τεχνολογίας υπηρεσιών χώρων περιηγητικού τουρισμού με έντονα τα στοιχεία της βιωματικής εμπειρίας και της άμεσης επαφής του επισκέπτη στη διάρκεια της περιήγησής του με τη φύση (μανιτάρια, άγρια βότανα και
--	---

	<p>χόρτα, μελισσοκομεία, κ.α)</p> <p>Άλλη μορφή - Ηλικιωμένοι τουρίστες, άτομα με ειδικές ανάγκες</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενημέρωση των τουριστών για την προσβασιμότητα των χώρων τουριστικού ενδιαφέροντος που πρόκειται να επισκεφθούν. Πληροφόρηση για την ύπαρξη σχετικών υποδομών στα Μ.Μ.Μ. αλλά και εξειδικευμένων υπηρεσιών για την κίνηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Πληροφόρηση για την ύπαρξη σχετικών υποδομών κατά την κίνηση τους στο οδικό δίκτυο (ράμπες, ακουστικά φανάρια, λωρίδες για την κίνηση τυφλών κ.α.).
Όνοματεπώνυμο:	Στέλιος Χ. Α. Θωμόπουλος, Δ/ντής Ινστιτούτου
Ερευνητικό Κέντρο:	ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος»
Ινστιτούτο / Υπηρεσία:	Ινστιτούτο Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών – Εργαστήριο Ολοκληρωμένων Συστημάτων
α) Μορφές παρεμβάσεων στον τουρισμό, που σχετίζονται με τις Ε&Τ δραστηριότητες του φορέα	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Έρευνα / αξιοποίηση των ΤΠΕ για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και βιωσιμότητας τουριστικών προορισμών και επιχειρήσεων ✓ Εργαλεία / μέθοδοι για την ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των τουριστικών θελγέτρων και προϊόντων (π.χ. ολοκληρωμένο θεματικό περιεχόμενο, διεπιχειρησιακά δίκτυα, συντήρηση μνημείων, περιβαλλοντικές παρεμβάσεις) ✓ Άλλη μορφή παρέμβασης: Συμμετοχικός & Διαδραστικός Τουρισμός
Β) Συνοπτική περιγραφή του τρόπου συμβολής των Ε&Τ δραστηριοτήτων στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος	<p>A) Optitrans: OptiTrans covers all urban public transport, including subway, bus, trolley, tram, suburban railway, taxis and walking. OptiTrans provides optimal solutions for combinatorial use of public transport from a point of departure to a destination and incorporates the use of GPS for automated setting of origin/destination point. It provides a detailed description of all intermediate stops along the route on the map or in text format.</p> <p>https://www.iit.demokritos.gr/isl/platforms/optitrans http://www.oasa.gr/ , http://athens.optitrans.net/ http:// {london, newyork, boston}.optitrans.net/</p> <p>and by typing optitrans from the {PlayStore, AppStore, & MyMarket}</p> <p>B) The “eBook Monuments Series®” is a platform for Immersive Tourism that aims to enhance the user’s experience as a “digital” visitor to archaeological sites and monuments. Through a detailed 3d reconstruction of the space, the visitor can have an in first person navigation in the original form of the monument from any place, at any time. The user is granted the option for a personalized alternative guided tour that will include, apart from narration, animations and educational games.</p> <p>The 3d reconstructions and representations are based on thorough research, the use of drawings or 3d scanning and studies regarding their original form, e.g. the</p>

	<p>reconstitution proposals, drawings and actual buildings of Sir Arthur Evans in the palace of Knossos https://vimeo.com/86180456.</p> <p>The eBook Monuments Series is designed to run primarily on tablets and smart phones, although a desk top and web browser accessible version is envisaged. The eBook series is envisioned to become the companion electronic form of an augmented reality tourist guide, history advisor, educator and entertainer for every tourist and everybody who takes interest in the history and culture of Greece.</p> <p>The primary concept of the eBook series is to motivate the visitor through educational games to navigate historical sites/museums and explore everyday aspects of the corresponding cultures. Through interactive engagement, the user creates his/her own experience, learns through creative processes and enters a state of subjective exploration.</p> <p>In ISL, we have the challenging expertise and innovative awareness to produce the results mentioned above. We combine our deep technical and regulatory experience in the field of Human Behaviour as well as in 3d Modelling to go beyond the standard expectations, http://vimeo.com/51434409. Furthermore, Simulation and Creative Immersive Design constitutes the core of our expertise and Excellence in Arts and Gaming platforms, https://vimeo.com/69793682.</p>
<p>Γ) Εστίαση σε ειδικές μορφές τουρισμού</p>	<p>✓ Πολιτιστικός τουρισμός Δημιουργία διαδραστικών & συμμετοχικών τουριστικών οδηγιών εξειδικευμένων με το είδος τουρισμού, π.χ. πολιτισμικός, θρησκευτικός, κλπ.</p> <p>✓ Θαλάσσιος τουρισμός Δημιουργία διαδραστικών & συμμετοχικών τουριστικών οδηγιών εξειδικευμένων σε θαλάσσιες διαδρομές, υποθαλάσσιων πάρκων, κ.λ.π.</p> <p>✓ Θεραπευτικός τουρισμός Α) Δημιουργία διαδραστικών & συμμετοχικών συνδυαστικών παιχνιδιών για σωματική και νοητική άσκηση αναλόγως των αναγκών της θεραπείας. Β) Πλατφόρμα κινητής τηλε-ιατρικής</p> <p>✓ Τουρισμός γεγονότων Δημιουργία διαδραστικών & συμμετοχικών εκθεσιακών οδηγιών εξειδικευμένων στο κάθε είδος συνεδριακού και αθλητικού τουρισμού.</p> <p>✓ Τουρισμός πόλεων Α) Ortitrans: Ο πρώτος και διεθνής ελληνικός εξυπηρετητής διαδρομών με MMM επαυξημένος με τουριστικές διαδρομές και ανάλογες πληροφορίες και σημεία ενδιαφέροντος Β) Δημιουργία διαδραστικών & συμμετοχικών οδηγιών πόλης με πληροφορίες, δρώμενα, συμμετοχικά παιχνίδια, διαδραστικές και συμμετοχικές ξεναγήσεις, κλπ.</p> <p>✓ Τουρισμός υπαίθρου Α) Ortitrans: Ο πρώτος και διεθνής ελληνικός εξυπηρετητής διαδρομών με MMM επαυξημένος με τουριστικές διαδρομές και ανάλογες πληροφορίες και</p>

	<p>σημεία ενδιαφέροντος με πανελλαδική κάλυψη</p> <p>B) Δημιουργία διαδραστικών & συμμετοχικών οδηγιών υπαίθρου με πληροφορίες, δρώμενα, συμμετοχικά παιχνίδια, διαδραστικές και συμμετοχικές ξεναγήσεις, κλπ.</p> <p>✓ Περιηγητικός τουρισμός</p> <p>A) Ortitrans: Ο πρώτος και διεθνής ελληνικός εξυπηρετητής περιηγήσεων με MMM επαυξημένος με τουριστικές διαδρομές και ανάλογες πληροφορίες και σημεία ενδιαφέροντος με πανελλαδική κάλυψη.</p> <p>B) Δημιουργία διαδραστικών & συμμετοχικών οδηγιών περιηγήσεων με πληροφορίες, δρώμενα, συμμετοχικά παιχνίδια, διαδραστικές και συμμετοχικές περιηγήσεις, κλπ.</p>
Όνοματεπώνυμο:	Γιαννακόπουλος Χρήστος, (cgiannak@meteo.noa.gr)
Ερευνητικό Κέντρο:	Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών
Ινστιτούτο / Υπηρεσία:	ΙΕΠΒΑ
α) Μορφές παρεμβάσεων στον τουρισμό, που σχετίζονται με τις E&T δραστηριότητες του φορέα	<p>√ Έρευνα / αξιοποίηση των ΤΠΕ για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και βιωσιμότητας τουριστικών προορισμών και επιχειρήσεων</p>
Β) Συνοπτική περιγραφή του τρόπου συμβολής των E&T δραστηριοτήτων στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος	<ul style="list-style-type: none"> • Επίδραση μετεωρολογικών συνθηκών στη θερμική άνεση και υγεία των τουριστών. • Μεταβολή συνθηκών θερμικής άνεσης κάτω από τις σημερινές συνθήκες και κάτω από συνθήκες κλιματικής αλλαγής. • Προσδιορισμός ευάλωτων περιοχών του ελλαδικού χώρου που αναμένεται σημαντική μεταβολή στις κλιματικές συνθήκες που επηρεάζουν τον τουρισμό. • Επίδραση κλιματικής αλλαγής στη ζήτηση ενέργειας κατά την τουριστική περίοδο. • Προτάσεις μέτρων προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για την κλιματική αλλαγή. • Συνδυαστική μελέτη και άλλων παραμέτρων που επηρεάζουν την προτίμηση του τουρίστα για μια συγκεκριμένη περιοχή όπως αλλοίωση και υποβάθμιση τοπίου εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, υποβάθμιση ποιότητας αέρα λόγω ρύπανσης/σκόνης. • Μελέτη βέλτιστων συνθηκών για διάφορες μορφές τουρισμού όπως, αρχαιολογικών τουρισμός, περιηγητικός τουρισμός, συνεδριακός τουρισμός και τουρισμός παραλίας και ήλιου.

Όνοματεπώνυμο:	<i>Βικτωρία Τσουκαλά, Ηρακλής Αγιοβλασίτης</i>
Ερευνητικό Κέντρο:	<i>ΕΙΕ</i>
Υπηρεσία	<i>Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης</i>
α) Μορφές παρεμβάσεων στον τουρισμό, που σχετίζονται με τις Ε&Τ δραστηριότητες του φορέα	<ul style="list-style-type: none"> • Συμβολή σε οργανωτικές, διαχειριστικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις • Έρευνα / αξιοποίηση των ΤΠΕ για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και βιωσιμότητας τουριστικών προορισμών και επιχειρήσεων • Εργαλεία / μέθοδοι για την ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των τουριστικών θελγέτρων και προϊόντων (π.χ. ολοκληρωμένο θεματικό περιεχόμενο, διεπιχειρησιακά δίκτυα, συντήρηση μνημείων, περιβαλλοντικές παρεμβάσεις)
β) Συνοπτική περιγραφή του τρόπου συμβολής των Ε&Τ δραστηριοτήτων στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος	<p>Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ) αποτελεί την εθνική ηλεκτρονική υποδομή για την πρόσβαση σε επαναχρησιμοποιήσιμη και έγκριτη επιστημονική, ερευνητική και πολιτιστική γνώση στην Ελλάδα, τη συγκέντρωση μετρικών στοιχείων για την υποστήριξη πολιτικών βασισμένων σε στοιχεία στους τομείς της Έρευνας, Τεχνολογίας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας, καθώς και τη μεταφορά και αξιοποίηση έγκριτης γνώσης.</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό, οι στρατηγικές προτεραιότητες του ΕΚΤ εστιάζονται σε 3 άξονες:</p> <p>α) Στην παροχή πρόσβασης και τη βελτίωση της ποσότητας και ποιότητας του έγκριτου ψηφιακού περιεχομένου, καθώς και τη διασύνδεση και επανάχρηση της έγκριτης γνώσης σε αναπτυξιακές πρωτοβουλίες για την έρευνα, την οικονομία, την εκπαίδευση και τον πολιτισμό</p> <p>β) Στην συγκέντρωση μετρικών στοιχείων και την παραγωγή δεικτών για την έρευνα, τεχνολογία, ανάπτυξη και καινοτομία στην Ελλάδα, προκειμένου αυτά να διατίθενται σε διεθνείς οργανισμούς, όπως η Eurostat, ο ΟΟΣΑ, η UNESCO κ.α. και να υποστηρίζεται η διαμόρφωση καινοτόμων πολιτικών βασισμένων σε στοιχεία</p> <p>γ) Στην ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης και καινοτομίας μέσα από την υποστήριξη της ελληνικής επιχειρηματικότητας, ιδίως των βιομηχανιών έντασης γνώσης, της δημιουργικής βιομηχανίας και γενικά των επιχειρήσεων που δημιουργούν προστιθέμενη αξία, και τη διασύνδεσή τους με την έρευνα και την καινοτομία, εντοπιζόμενη κυρίως σε δράσεις μεταφοράς και αξιοποίησης γνώσης.</p> <p>Σε αυτό το πλαίσιο, οι κύριες Ε&Τ δραστηριότητες του ΕΚΤ που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της χώρας εστιάζουν στη σύζευξη τουριστικού, πολιτιστικού προϊόντος και Τεχνολογιών</p>

Πληροφορικής και Επικοινωνιών. Ενδεικτικά:

- Το ΕΚΤ, σε συνεργασία με φορείς επιστήμης και πολιτισμού, διαθέτει μέσω των ηλεκτρονικών του υποδομών ψηφιακό περιεχόμενο με δομημένο τρόπο, το οποίο σε μεγάλο βαθμό είναι πολιτιστικό (www.epset.gr για περισσότερες πληροφορίες). Το συγκεκριμένο υλικό (ψηφιακά αντικείμενα και μεταδεδομένα) αναμένεται να αυξηθούν δραματικά στο μέλλον, καθώς το ΕΚΤ έχει οριστεί ως φορέας στον οποίο οργανισμοί που χρηματοδοτούνται από την Ψ.Σ. (πρόσκληση 31) οφείλουν να καταθέσουν μεταδεδομένα και ψηφιακό υλικό. Το συγκεκριμένο υλικό μπορεί να αξιοποιηθεί περαιτέρω σε συνδυασμό με σύγχρονες ΤΠΕ (σύζευξη με γεωχωρική πληροφορία, augmented reality content creation, 3D printing, mobile & mobility) και να διατεθεί πολυκαναλικά προς τους τελικούς χρήστες, αναβαθμίζοντας την τουριστική εμπειρία και αναδεικνύοντας περιοχές (πολιτιστικός τουρισμός). Επομένως εφαρμογές ΤΠΕ με στόχο την ενίσχυση του τουρισμού, οι οποίες επαναχρησιμοποιούν ψηφιακούς πόρους από το ΕΚΤ είναι ένα πολύ πιθανό και σημαντικό σενάριο για επεξεργασία στο μέλλον.
- Πέρα από τα παραπάνω το ΕΚΤ διαθέτει τεχνολογία αιχμής ώστε να βοηθήσει φορείς μνήμης, πολιτισμού και επιστήμης δημοσίου συμφέροντος να οργανώσουν το επιστημονικό και πολιτιστικό τους απόθεμα σε συλλογές. Αυτές αποθηκεύονται με δομημένο τρόπο στα λεγόμενα αποθετήρια (δικτυακά αρχεία), τα οποία το ΕΚΤ διαθέτει σε αυτούς με το μοντέλο Software as a Service (SaaS).
- Το ΕΚΤ διαθέτει δύο πάρα πολύ σημαντικά αποθετήρια με διαδραστικές εφαρμογές στο πιο γνωστό μνημείο της χώρας, την Ακρόπολη και τον υλικό της πολιτισμό. Έχει ιδιαίτερη σημασία, εφαρμογές τουρισμού στις ΤΠΕ να αναδείξουν αυτές τις σημαντικές εφαρμογές και το ψηφιακό τους υλικό. <http://www.epset.gr/el/Digital-Content/Interactive-Culture>; <http://repository.parthenonfrieze.gr/frieze/>
- Οι κύριες πύλες πρόσβασης στο ψηφιακό υλικό που διαθέτει το ΕΚΤ είναι
- www.epset.gr; www.openarchives.gr; <http://didaktorika.gr> ; <http://epublishing.ekt.gr>; <http://pandektis.ekt.gr/pandektis/>
- Το ΕΚΤ είναι ενεργό στην ανάπτυξη νέων προϊόντων και προτύπων για την προτυποποίηση τουριστικών υποδομών (συμπεριλαμβανομένων δομών ιατρικού τουρισμού και τουρισμού ευεξίας).
- Ανάμεσα στις υπηρεσίες του ΕΚΤ, περιλαμβάνεται η υποστήριξη επιχειρήσεων για την υλοποίηση χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων E&T σε τομείς αιχμής, συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού και του πολιτισμού, με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους. Σε αυτό το πλαίσιο, ως Εθνικό Σημείο Επαφής για Προγράμματα του Horizon 2020, υποστηρίζει τις ακόλουθες προτεραιότητες που

	<p>συσχετίζονται με την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος στη χώρα</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Coastal & Maritime Tourism ○ Blue growth ○ ICT & Creative Industries <p>- Υπηρεσίες δικτύωσης ερευνητών και επιχειρήσεων στον κλάδο του τουρισμού, του πολιτισμού και των ΤΠΕ με στόχο την προώθηση συνεργειών, ανταλλαγής τεχνογνωσίας και διευκόλυνσης επιχειρηματικών συνεργασιών ή πρόσβασης σε αγορές του εξωτερικού.</p>
Γ) Εστίαση σε ειδικές μορφές τουρισμού	<p>Πολιτιστικός τουρισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και η σύζευξη πολιτιστικού/ τουριστικού περιεχομένου μπορεί να προσφέρει δυνατότητα ανάπτυξης της τουριστικής βιομηχανίας κατά 20%, με 100.000 νέες θέσεις εργασίας και 3% αύξηση της συμβολής του τουρισμού στο ΑΕΠ (Oxford Economics Company, ΣΕΤΕ 2013) <p>Τουρισμός γεγονότων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο συνεδριακός τουρισμός και οι εκθέσεις αποτελούν κύριο άξονα προώθησης ερευνητικών και τεχνολογικών συνεργασιών, δικτύωσης και ανακοίνωσης ερευνητικών αποτελεσμάτων.

Όνοματεπώνυμο:	<i>Βασίλειος Λυκούσης</i>
Ερευνητικό Κέντρο:	<i>ΕΛΚΕΘΕ</i>
Ινστιτούτο / Υπηρεσία:	<i>Ινστιτούτο Ωκεανογραφίας</i>
Συνοπτική περιγραφή του τρόπου συμβολής των Ε&Τ δραστηριοτήτων στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος	<p style="text-align: center;">Διερεύνηση δυναμικού ανάπτυξης και ορθολογικής διαχείρισης Καταδυτικού Οικοτουρισμού</p> <p>Ο καταδυτικός τουρισμός αποτελεί έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους αναψυχής παγκοσμίως με τις τροπικές θάλασσες να προσελκύουν το μεγαλύτερο τμήμα του. Αυτό οφείλεται κυρίως στα εντυπωσιακά υποθαλάσσια τοπία των τροπικών υφάλων αλλά και σε άλλους πρακτικούς λόγους οι οποίοι σχετίζονται με τη διαύγεια και τις υψηλές θερμοκρασίες των τροπικών καθόλη τη διάρκεια του έτους.</p> <p>Ωστόσο, η Μεσόγειος θάλασσα - ως μεταβατική μεταξύ των εύκρατων και των τροπικών θαλασσών - διαθέτει μια πληθώρα ανταγωνιστικών χαρακτηριστικών και θελγέτρων τα οποία μπορούν να συνοψιστούν ως εξής: α) εντυπωσιακή διαύγεια της υδάτινης στήλης λόγω του ισχυρά ολιγοτροφικού χαρακτήρα (ιδιαίτερα της ανατολικής λεκάνης), β) υψηλές θερμοκρασίες υδάτων στη μεγαλύτερη διάρκεια του έτους (Ιούνιος-Νοέμβριος) με ελάχιστη</p>

τιμή τους 13°C στο τρίμηνο των χαμηλότερων θερμοκρασιών (Ιανουάριος-Μάρτιος), γ) μεγάλη βιοποικιλότητα και σημαντικό ποσοστό ενδημικών ειδών, δ) ιστορική παράδοση και ενάλιες αρχαιότητες που συνιστούν σημαντικά υποθαλάσσια μνημεία και ε) ποικιλόμορφο υποθαλάσσιο ανάγλυφο και έντονο γεωλογικό ενδιαφέρον (ξέρες, πάγκοι, τοίχοι, σπήλαια, ηφαίστεια, υδροθερμικές αναβλύσεις κ.α.).

Είναι λοιπόν φανερό ότι η Μεσόγειος γενικότερα και η χώρα μας ειδικότερα διαθέτει το συγκριτικό πλεονέκτημα για την επιτυχή εκμετάλλευση του υποθαλάσσιου πλούτου ως οικοτουριστικού πόλου έλξης. Ο καταδυτικός τουρισμός στην Ελλάδα αποτελεί μία δραστηριότητα αρκετά διαδεδομένη, χωρίς ωστόσο πλαίσιο εθνικού συντονισμού και ορθολογικής διαχείρισης. Πολλά είναι τα ισχύοντα περιοριστικά μέτρα, τα οποία αφορούν κυρίως την ασφάλεια των δυτών και την προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων (Ν. 3409/2005).

Πέραν ωστόσο της ρητής απαγόρευσης συλλογής/αλιείας θαλάσσιων οργανισμών με αυτόνομη κατάδυση, δεν υπάρχει καμία απολύτως μέριμνα για την προστασία ειδών, ενδιαιτημάτων και τοπίων από τις έμμεσες καταδυτικές επιπτώσεις (όχληση ευαίσθητων ειδών, αγκυροβολία σε βιογενείς πυθμένες, μηχανική διατάραξη εύθραυστων οργανισμών, ακούσια καταστροφή σπηλαιοπανίδας κλπ).

Πολλά είναι τα επιτυχημένα παραδείγματα από γειτονικές ευρωπαϊκές χώρες οι οποίες έχουν προβάλλει τον καταδυτικό τουρισμό ως ένα μέσο ανάδειξης του υποθαλάσσιου βιολογικού πλούτου, ως έκφανση δηλαδή του *εναλλακτικού* ή *οικολογικού* τουρισμού (:οικοτουρισμού). Η επιτυχία τους συνίσταται στο γεγονός ότι έχουν πρωτίστως δώσει έμφαση στην προστασία και την ορθολογική διαχείριση θαλάσσιων περιοχών σε συνδυασμό με την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των επισκεπτών, επιτυγχάνοντας έτσι θεμιτή οικονομική ανάπτυξη στα πλαίσια μιας βιώσιμης προοπτικής.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, διαφαίνεται ότι βάσει των κατάλληλων κριτηρίων αξιολόγησης και ενός συνεκτικού διαχειριστικού πλαισίου είναι δυνατή η ανάπτυξη και αιεφόρος αξιοποίηση των υποβρυχίων δραστηριοτήτων στη χώρα μας υπό το πρίσμα του διεθνώς ανερχόμενου αλλά και λίαν απαιτητικού οικοτουρισμού. Μία σχετική προμελέτη του ΕΛΚΕΘΕ θα εστιάσει καταρχάς στα κριτήρια και το πλαίσιο αυτό προκειμένου να εντοπίσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής ενδιαφέροντος αλλά και τις πιθανές «αχίλλειες πτέρνες» της.

Πρόταση ειδικών υποθαλάσσιων οικοκαταδυτικών πάρκων (πχ. Μακρόνησος) και συμμετοχή ειδικών επιστημόνων-οικολόγων δυτών στην επιστημονική ενημέρωση των τουριστών πριν την κατάδυση και συμμετοχή των

	<p>επίσης κατά την διάρκεια της κατάδυσης ως υποθαλάσσιων "ξεναγών"</p> <p>2) Καταδύσεις με βαθυσκάφος σε ναυάγια η οικότοπους</p> <p>Είναι υψηλού κόστους και απευθύνεται κυρίως σε VIP</p>
--	---

Όνοματεπώνυμο:	<i>Χρυσούλα Μπεκιάρη</i>
Ερευνητικό Κέντρο:	<i>ΙΤΕ</i>
Ινστιτούτο / Υπηρεσία:	<i>Ινστιτούτο Πληροφορικής/ Εργαστήριο Πληροφοριακών Συστημάτων</i>
α) Μορφές παρεμβάσεων στον τουρισμό, που σχετίζονται με τις E&T δραστηριότητες του φορέα	<ul style="list-style-type: none"> • Έρευνα / αξιοποίηση των ΤΠΕ για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και βιωσιμότητας τουριστικών προορισμών και επιχειρήσεων • Εργαλεία / μέθοδοι για την ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των τουριστικών θελγέτρων και προϊόντων (π.χ. ολοκληρωμένο θεματικό περιεχόμενο, διεπιχειρησιακά δίκτυα, συντήρηση μνημείων, περιβαλλοντικές παρεμβάσεις)
Β) Συνοπτική περιγραφή του τρόπου συμβολής των E&T δραστηριοτήτων στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος	<p>Έρευνα / αξιοποίηση ΤΠΕ</p> <p>Προηγμένα πολύγλωσσα πληροφοριακά συστήματα για διαχείριση και προβολή τουριστικών, πολιτιστικών και φυσικών πόρων και προϊόντων, τα οποία προσφέρουν ηλεκτρονικές υπηρεσίες για όλους τους εμπλεκόμενους στον τουρισμό π.χ δήμους –κοινότητες, ταξιδιωτικά γραφεία, tour operator, εστιατόρια, κά. (http://www.diavatis.gr/)</p> <p>Πολύγλωσσα Πληροφοριακά συστήματα που προσφέρουν ψηφιακές υπηρεσίες για το ευρύ αλλά και στοχευμένο κοινό καθώς και για ένα σημαντικό αριθμό επιχειρήσεων που ασχολείται με τον πολιτιστικό τουρισμό. Τα συστήματα αυτά υποστηρίζουν «διαδικτυακούς πολυχώρους» που προσφέρουν διαδραστικές υπηρεσίες εκπαίδευσης προβολής και ενημέρωσης. (http://exploringbyzantium.gr)</p> <p>Ανάπτυξη Ευφώνων Αλληλεπιδραστικών Περιβαλλόντων για προβολή τουριστικού και πολιτισμικού προϊόντος σε μουσεία, αεροδρόμια, λιμάνια στο ευρύ κοινό. Τα περιβάλλοντα αυτά περιλαμβάνουν προηγμένα συστήματα διεπαφής χρηστών που προσφέρουν καινοτόμα είδη αλληλεπίδρασης. .</p> <p>Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης – Makedonopixels http://www.makedonopixels.org/ http://www.youtube.com/user/makedonopixels/videos</p>

	<p>Περιφέρεια Κρήτης - Creative Crete: Facebook: http://www.facebook.com/creativecrete Commercial video: http://youtu.be/IN1LBSBDwkk Installation youtube videos: Wall-come: http://youtu.be/0VopX2B2xVo Oil mill: http://youtu.be/VlwhaKiL5Ys , Paximadaki: http://youtu.be/nmpv7_rYzmM , Infocloud: http://youtu.be/gy8nG1kpTy0 , Media Gallery: http://youtu.be/KRzhVN_ehf0 http://youtu.be/II2B2CUfPdc , Be There Now: http://youtu.be/Pa_yUfhDpVQ , Heraklion Airport: http://youtu.be/YEhBDAFzLwl , TimeViewer: http://youtu.be/l1ehOj-zaP4 , PaperView: http://youtu.be/n_wwqE6Ags8 Interactive Documents: http://youtu.be/EjEMx7v6g_l</p> <p>Εργαλεία / μέθοδοι για συντήρηση μνημείων</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> Lasers in Cultural Heritage Conservation : http://www.youtube.com/watch?v=bwCNfQh8Woo&list=UU012zDsiS4ojJkzerKQZeng&index=3&feature=plcp , http://www.theacropolismuseum.gr/default.php?pname=News&la=1 </div> <p>Εκμετάλλευση επιστημονικής πληροφορίας για τουριστικούς σκοπούς Ψηφιακή Κρήτη : (http://digitalcrete.ims.forth.gr/)</p>
<p>Γ) Εστίαση σε ειδικές μορφές τουρισμού</p>	<p>Πολιτιστικός τουρισμός</p> <p>Χρησιμοποίηση των προαναφερομένων τεχνολογιών (ευφυή συστήματα, διαδικυακοί πολυχώροι, ψηφιακοί χάρτες) καθώς επίσης και αξιοποίηση ανοικτών δεδομένων(linked open data) για την προώθηση και προβολή τουριστικών προϊόντων σε θεματικό τουρισμό</p> <p>Θαλάσσιος τουρισμός</p> <p>Ανάπτυξη Ευφυών Αλληλεπιδραστικών Περιβαλλόντων μέσα στα κρουαζιερόπλοια που να προβάλλουν πολιτιστικά τουριστικά προϊόντα των τόπων στάσεων του κρουαζιερόπλοιου</p> <p>Τουρισμός γεγονότων</p> <p>Αξιοποίηση τεχνικών για στοχευμένη αναζήτηση και αυτόματη ομαδοποίηση τουριστικών πληροφοριών που βρίσκονται διάχυτες στο διαδίκτυο</p> <p>Τουρισμός πόλεων</p>

	<p>Αξιοποίηση τεχνικών επαυξημένης πραγματικότητας</p> <p>Τουρισμός υπαίθρου</p> <p>Αξιοποίηση ευρωπαϊκού προγράμματος DANDE</p> <p>Περιηγητικός τουρισμός</p> <p>Αξιοποίηση προηγμένων τεχνικών ολοκλήρωσης υπαρχόντων πληροφοριακών πηγών</p> <p>και άμεση διάθεση στο διαδίκτυο</p>
--	--

Όνοματεπώνυμο:	<i>Ταξιάρχης Κόλιας</i>
Ερευνητικό Κέντρο:	<i>Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών</i>
Ινστιτούτο / Υπηρεσία:	<i>Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών</i>
α) Μορφές παρεμβάσεων στον τουρισμό, που σχετίζονται με τις E&T δραστηριότητες του φορέα	<p><i>Έρευνα / αξιοποίηση των ΤΠΕ για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και βιωσιμότητας τουριστικών προορισμών και επιχειρήσεων</i></p> <p><i>Εργαλεία / μέθοδοι για την ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των τουριστικών θελγμάτων και προϊόντων (π.χ. ολοκληρωμένο θεματικό περιεχόμενο, διεπιχειρησιακά δίκτυα, συντήρηση μνημείων, περιβαλλοντικές παρεμβάσεις)</i></p>
Β) Συνοπτική περιγραφή του τρόπου συμβολής των E&T δραστηριοτήτων στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος	<p>1. τεκμηρίωση και ευφυής εξειδίκευση τουριστικών δράσεων και προϊόντων</p> <p>Το Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών διαθέτει εκτός από ένα πλήθος εξειδικευμένων ερευνητών στην αρχαιότητα, το Βυζάντιο και τη νεώτερη Ελλάδα και μακρά εμπειρία στην εκπόνηση έργων, που αποσκοπούν στην τεκμηρίωση και την ανάδειξη μνημείων, ιστορικών τόπων και εστιών πολιτισμού. Για παράδειγμα έχει υλοποιήσει εξειδικευμένα έργα μεταξύ άλλων για τη Μάνη, τη Θράκη, τις Κυκλάδες, την Αθήνα και έχει εκδώσει έγκυρους θεματικούς οδηγούς για τα μνημεία και την τέχνη τους, την τοπική αρχιτεκτονική και την υλική κληρονομιά σε συνεργασία με τοπικούς φορείς. Έχει συγκροτήσει και συντηρεί εξειδικευμένες βάσεις δεδομένων για τους ξένους περιηγητές στην Ελλάδα ή για τις φορητές θρησκευτικές εικόνες και τους ναούς του ελλαδικού χώρου. Συμμετέχει στην ίδρυση και λειτουργία μουσείων τόσο φυσικών (Γύθειο, Ερμούπολη), όσο και εικονικών (Περιήγηση Θράκης,</p>

	<p>Αρχαιολογία της πόλης των Αθηνών).</p> <p>Επίσης έχει τη δυνατότητα να υλοποιήσει προγράμματα προσκυνηματικού τουρισμού διαθέτοντας επιστημονικό δυναμικό με γνώση της ιστορίας, της τέχνης και των αρχείων των μονών και των ναών του ελληνικού χώρου.</p> <p>2. τεκμηρίωση και ευφυής εξειδίκευση αγροτικών και βιοτεχνικών δράσεων και προϊόντων</p> <p>Το Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών διαθέτει έτοιμα προγράμματα και βάσεις δεδομένων σχετικά με την παραγωγή αγροτικών και βιοτεχνικών προϊόντων. Η ανάδειξη της ιστορίας επιμέρους προϊόντων της αγροτικής και βιομηχανικής παραγωγής, των ποικιλιών και των ειδών τους, των συνθηκών που παράγονταν, των τεχνικών και της τεχνολογίας παραγωγής μπορεί να δώσει όχι μόνο έγκυρο υλικό για τους παραγωγούς και το καταναλωτικό κοινό, αλλά και να αποτελέσει εργαλείο προώθησης προϊόντων. Το παράδειγμα του κρασιού και της ελιάς, για τα οποία έχουν διεξαχθεί επιστημονικά συνέδρια και έχουν γραφεί ερευνητικά έργα σε συνεργασία με οινοποιούς και ελαιουργικές επιχειρήσεις έχει αποδειχθεί εξαιρετικά επιτυχημένο.</p> <p>3. Τεκμηρίωση και ευφυής εξειδίκευση περιβαλλοντολογικών δράσεων</p> <p>Στα ερευνητικά ενδιαφέροντα του Ινστιτούτου ιστορικών Ερευνών περιλαμβάνεται και η ιστορική τεκμηρίωση δράσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον και την αξιοποίηση πηγών ενέργειας. Οι παραδοσιακές μέθοδοι διαχείρισης του νερού και του αέρα, οι μέθοδοι αλιείας, οι χρήσεις γής, η αξιοποίηση βοσκοτόπων, οι όροι υλοτομίας και οι εθιμικές μορφές προστασίας του περιβάλλοντος από τις τοπικές κοινότητες αποτελούν τομείς για τους οποίους υπάρχει έτοιμο τεκμηριωτικό υλικό προς αξιοποίηση.</p>
<p>Γ) Εστίαση σε ειδικές μορφές τουρισμού</p>	<p>Πολιτιστικός τουρισμός</p> <p>Μπορεί να υλοποιηθούν προγράμματα πειραματικής αρχαιολογίας (διαδεδομένες με μεγάλη επιτυχία στο εξωτερικό), όπως πάτημα σταφυλιών και παραγωγή μούστου σε αρχαίες και βυζαντινές θέσεις, συμμετοχή στην παρασκευή αρχαίων και σύγχρονων τροφίμων (Σαντορίνη, Ολυμπία, Μυστράς, Βεργίνα, Άρτα, Ρόδος, Κρήτη)</p> <p>Σχετικά με τη διεθνή προβολή της ελληνικής γαστρονομίας το βιβλίο ερευνητή του Ινστιτούτου Flavours and Delights. Tastes and Pleasures of Ancient</p>

and Byzantine Cuisine, ed. I. Anagnostakis, Αθήνα 2013, που εκπροσωπεί την Ελλάδα στα επιλεγμένα πέντε καλύτερα ιστορικά βιβλία γαστρονομίας για τα Gourmand World Cookbook Awards, Beijing Cookbook Fair, μπορεί να χρησιμεύσει ως ξέναυσμα για την αξιοποίηση των συνταγών από παραγωγούς και τοπικές κοινότητες.

Μπορεί να υλοποιηθεί πρόγραμμα εικονικής περιήγησης ή έξυπνων εφαρμογών στα κάστρα ή στα μοναστήρια της Ελλάδας ή σε μνημεία επιλεγμένων περιοχών με έμφαση στην αρχαιότητα, στο Βυζάντιο ή στη νεώτερη Ελλάδα. Μια ξεχωριστή πρόταση αφορά τα πεδία των μαχών, την εικονική τους αναπαράσταση ή την δημιουργία έξυπνων εφαρμογών για κινητά τηλέφωνα ή παιχνιδιών για παιδιά ή ενήλικες.

Θαλάσσιος τουρισμός

Μπορεί να προσφερθεί ιστορική και αρχαιολογική τεκμηρίωση για νέους σταθμούς της κρουαζιέρας, με βάση ειδικά ενδιαφέροντα ομάδων επισκεπτών, όπως στα ίχνη μίας ναυτικής εκστρατείας ή ανάλογα με την εθνικότητα των επισκεπτών, για παράδειγμα δρομολόγια που προσεγγίζουν την ευρωπαϊκή παρουσία στις Κυκλάδες ή στα Ιόνια νησιά με βάση τα οικόσημα, τις επιγραφές, την τέχνη των σωζόμενων μνημείων

Θεραπευτικός τουρισμός

Υπάρχει διαθέσιμο ιστορικό τεκμηριωτικό υλικό για την εκμετάλλευση των πηγών της Κύθνου και άλλων σχετικών τόπων θεραπευτικού τουρισμού

Τουρισμός πόλεων

Ειδικά δρομολόγια στις μεγάλες πόλεις με βάση συγκεκριμένες ιστορικές περιόδους ή ειδικά ενδιαφέροντα (η Αθήνα της Επανάστασης του 21, η Αθήνα των λογοτεχνών ή των ζωγράφων)

Τουρισμός υπαίθρου

Υπόδειξη και εφαρμογή παραδοσιακών μεθόδων αλιείας με τη συμμετοχή τουριστών σε μικρά νησιά του Αιγαίου ή του Ιονίου.

Ανάδειξη τόπων με χαμηλή τουριστική κίνηση, όπως η Αρκαδία, με έμφαση στην ιστορία, το ορεινό τοπίο και τις τοπικές παραδόσεις.

	<p>Περιηγητικός τουρισμός</p> <p>Υπόδειξη δρομολογίων στα ίχνη αρχαίων ή νεώτερων ελλήνων και ξένων περιηγητών, υλοποίησή τους σε βιβλία ή εικονικές αναπαραστάσεις</p>
--	--

Όνοματεπώνυμο:	Καθηγητής Νίκος Δεμερτζής, Δ/ντής και Πρόεδρος ΔΣ του ΕΚΚΕ Email president@ekke.gr; Τηλ 2107491678-636, 6977430272
Ερευνητικό Κέντρο:	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ)
Ινστιτούτο / Υπηρεσία:	Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών του ΕΚΚΕ
Συνοπτική περιγραφή του τρόπου συμβολής των Ε&Τ δραστηριοτήτων στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος	<p>Παρά την από εξαιτίας αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου, και τα κατάλληλα και ιδιαίτερα προνομακά ελληνικά θαλάσσια οικοσυστήματα ο καταδυτικός τουρισμός δεν έχει αναπτυχθεί όσο θα έπρεπε και θα μπορούσε στη χώρα μας.</p> <p>Πρόκειται για ένα είδος τουριστικής δραστηριότητας με ιδιαίτερα υψηλή προστιθέμενη αξία και πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα για τις τοπικές κοινωνίες και οικονομίες.</p> <p>Ένα εξέχουσας σημασίας και λειτουργικότητας εργαλείο υποδομής για την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού είναι η δημιουργία, σε επιλεγμένα σημεία σε νησιά κυρίως του Αιγαίου και του Ιονίου, όπως επίσης και στην Κρήτη, ελεγχόμενων θαλάσσιων περιοχών (Marine Protected Areas).</p> <p>Στον πυρήνα των περιοχών αυτών θα απαγορεύεται οιαδήποτε δραστηριότητα θαλάσσια ή υποθαλάσσια, έτσι ώστε αφού αναπτυχθεί η πανίδα και η χλωρίδα τους η περιφερειακή ζώνη τους να καθίσταται ελκυστική για καταδυτικό τουρισμό (πολλαπλασιασμός ιχθυοαποθεμάτων και λοιπών θαλάσσιων οργανισμών).</p> <p>Για τον καθορισμό των περιοχών αυτών απαιτείται η συμβολή του ΕΛΚΕΘΕ αλλά και άλλων Κέντρων και Ινστιτούτων Θαλάσσιων Ερευνών, των αρμόδιων περιφερειακών και τοπικών αρχών.</p> <p>Απαιτείται, επίσης, η καλλιέργεια θετικού κλίματος στους τοπικούς πληθυσμούς και τους επαγγελματίες αλιείς προκειμένου να κατανοηθεί ότι σε μέσο και μακρο – πρόθεσμη βάση η δημιουργία τέτοιων περιοχών θα έχει υπέρτερο πολλαπλασιαστικό οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό όφελος για όλους (αύξηση αλιευμένων ειδών εκτός περιοχής, ανάπτυξη ξενοδοχειακών καταλυμάτων, εστιατορίων κ.λπ.).</p> <p>Στο σημείο αυτό το ΕΚΚΕ θα μπορούσε να συμβάλλει:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Στην ανάλυση τοπικών αναγκών εν σχέση προς τις προοπτικές του καταδυτικού τουρισμού 2. Στην καταγραφή των στάσεων του τοπικού πληθυσμού και των επαγγελματιών φορέων 3. Στο σχεδιασμό και εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων κοινωνικού marketing γύρω από το ζήτημα αυτό. 4. Στην καταγραφή βέλτιστων πρακτικών στον Ευρωπαϊκό και Διεθνή χώρο.

Γ) Εστίαση σε ειδικές μορφές τουρισμού	Θαλάσσιος τουρισμός
--	---------------------

Όνοματεπώνυμο:	Κων/νος Θεοδωρόπουλος e-mail: ktheodo@ekke.gr, Τηλ 2107491681,6945955476 Κωνσταντίνος Τσακίρης e-mail: ktsaki@ekke.gr, Τηλ.: 6972088831
Ερευνητικό Κέντρο:	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ)
Ινστιτούτο / Υπηρεσία:	Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών
α) Μορφές παρεμβάσεων στον τουρισμό, που σχετίζονται με τις Ε&Τ δραστηριότητες του φορέα	<ul style="list-style-type: none"> • Συμβολή σε οργανωτικές, διαχειριστικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις • Έρευνα / αξιοποίηση των ΤΠΕ για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και βιωσιμότητας τουριστικών προορισμών και επιχειρήσεων • Ανάπτυξη πόρων (συμπεριλ. ανθρώπινου δυναμικού) και υποστήριξη εγκαταστάσεων/υποδομών στο τομέα του τουρισμού • Εργαλεία / μέθοδοι για την ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των τουριστικών θελγέτρων και προϊόντων (π.χ. ολοκληρωμένο θεματικό περιεχόμενο, διεπιχειρησιακά δίκτυα, συντήρηση μνημείων, περιβαλλοντικές παρεμβάσεις) • Άλλη μορφή παρέμβασης: Συμμετοχή στις λειτουργίες Συλλογικών Φορέων Θερμαλισμού (Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας (ΣΔΚΙΠΕ), Ένωση Επιχειρήσεων Θερμαλισμού Ελλάδας (ΕΕΘΕ))
Β) Συνοπτική περιγραφή του τρόπου συμβολής των Ε&Τ δραστηριοτήτων στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος	<p>Η Ομάδα Περιβάλλοντος του ΙΚΕ (ΕΚΚΕ) από το 2010 έως και σήμερα ανέπτυξε ιδιαίτερη ερευνητική δραστηριότητα σχετικά με τις ιαματικές πηγές και τον θερμαλιστικό τουρισμό. Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποίησε το 2010 την αρχική επιτόπια έρευνα που περιλάμβανε την απογραφική συμπλήρωση ερωτηματολογίου σε καθεμιά από τις υφιστάμενες λειτουργούσες λουτρικές μονάδες στο σύνολο του ελληνικού χώρου. Η έρευνα επαναλήφθηκε το 2012, καθώς και το 2013 και το σύνολο του συλλεχθέντος υλικού, η ανάλυση των αποτελεσμάτων και η συγκριτική αξιολόγησή τους μαζί με το βιβλιογραφικό υλικό και τις λοιπές πληροφορίες έχουν ενσωματωθεί στο Παρατηρητήριο Ιαματικών Πηγών που η Ομάδα Περιβάλλοντος δημιούργησε (http://www.ekke.gr/estia/gr_pages/Piges/piges.htm).</p> <p>Όλες οι προαναφερόμενες δράσεις έγιναν αποκλειστικά με αυτοχρηματοδότηση. Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου υπήρξε συνεργασία σε τακτική βάση με τον ΣΔΚΙΠΕ (Σύνδεσμο Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας) και την ΕΕΘΕ (Ένωση Επιχειρήσεων Θερμαλισμού Ελλάδας).</p> <p>Τα πορίσματα του έως τώρα ερευνητικού έργου αξιοποιήθηκαν από την ΚΕΔΕ (Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας), τον ΣΔΚΙΠΕ και τον ΕΟΤ, καθώς και τα αρμόδια Υπουργεία Υγείας & Τουρισμού. Η στοχευμένη συνέχισή του κρίνεται ότι θα συμβάλει στην ανάδειξη, αξιοποίηση και αναβάθμιση της εν λόγω ειδικής μορφής τουρισμού.</p>

	<p>Από το 2014 τίθεται σε εφαρμογή η Οδηγία ΕΕ 2011/24 «περί εφαρμογής των δικαιωμάτων των ασθενών στο πλαίσιο της διασυννοριακής υγειονομικής περίθαλψης». Η εφαρμογή αυτή προϋποθέτει την ένταξη της λουτροθεραπείας στο σύστημα πρωτοβάθμιας περίθαλψης κάθε χώρας. Μόνο έτσι θα είναι δυνατή η χρήση των υπηρεσιών που παρέχουν οι ελληνικές λουτρικές μονάδες από τους ασφαλισμένους των άλλων ευρωπαϊκών χωρών, η έλευση των οποίων εύλογα αναμένεται ότι θα προκαλέσει ιδιαίτερα ανοδική τάση στην ζήτηση των ελληνικών λουτρικών μονάδων.</p> <p>Η περαιτέρω συμβολή μας στην αναβάθμιση της συγκεκριμένης ειδικής μορφής τουρισμού μπορεί να συνίσταται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αφενός στην καθιέρωση σε ετήσια βάση της διεξαγωγής επαναληπτικών ερευνών, που θα καταγράφουν τις προκύπτουσες αλλαγές στο μοντέλο της ζήτησης υπηρεσιών θερμαλιστικού τουρισμού και θα υποδεικνύουν τυχόν βελτιωτικές παρεμβάσεις - αφετέρου στη διεξαγωγή μελετών περίπτωσης (case studies) σε μονάδες ή περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, π.χ αφενός σε μια οργανωμένη ιστορική λουτρόπολη κι αφετέρου σε μια απομονωμένη και έως τώρα αναξιοποίητη ιαματική πηγή.
<p>Γ) Εστίαση σε ειδικές μορφές τουρισμού</p>	<p>Θεραπευτικός τουρισμός</p> <p>Δεδομένου ότι ουδέποτε έως τώρα ο τουρισμός πρόληψης-ευεξίας (θερμαλιστικός τουρισμός) έτυχε ιδιαίτερης προσοχής από πλευράς πολιτείας και λοιπών θεσμών τουριστικής προβολής και κυρίως ότι οι προοπτικές ανάπτυξης του παρουσιάζονται πολύ ελπιδοφόρες, ο προσανατολισμός στοχευμένων παρεμβάσεων της Ε&Τ&Κ στη διάρθρωση της παραγωγικής αλυσίδας του κρίνεται εξαιρετικά χρήσιμος και αποδοτικός.</p>

<p>Όνοματεπώνυμο:</p>	<p>Μενέλαος Μανουσάκης, Γενικός Διευθυντής Ε.Ι.Παστέρ</p>
<p>Ερευνητικό Κέντρο:</p>	<p>Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ</p>
<p>Ινστιτούτο / Υπηρεσία:</p>	
<p>Β) Συνοπτική περιγραφή του τρόπου συμβολής των Ε&Τ δραστηριοτήτων στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Διαγνωστικές υπηρεσίες. Το Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ (ΕΙΠ) μπορεί να συμβάλει στις καλύτερη παροχή υπηρεσιών Τουρισμού Υγείας μέσω του Διαγνωστικού Τμήματος, το οποίο παρέχει υψηλού επιπέδου (ISO-διαπιστευμένες) και μεγάλου εύρους διαγνωστικές εξετάσεις, σε ανταγωνιστικές τιμές. Οι υπηρεσίες αυτές μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά ως προς τις δραστηριότητες Τουρισμού Υγείας, όπως για παράδειγμα, υποβοηθούμενη γονιμοποίηση, πλαστική χειρουργική, οφθαλμολογία, οδοντιατρική περίθαλψη κλπ. 2. Ανάπτυξη υποδομών και τεχνογνωσίας για την πρόληψη και αντιμετώπιση απειλών υγείας. Στην υγειονομικά ευαίσθητη γεωγραφική τοποθεσία της

Ελλάδος, υπάρχει διαρκής κίνδυνος εξάπλωσης επιδημιών, οι οποίες είναι δυνατόν να πλήξουν ιδιαίτερα τον τουρισμό που αποτελεί κεντρική παραγωγική δραστηριότητα της χώρας. Το ΕΙΠ, λόγω της μεγάλης εξειδίκευσης σε λοιμώδη νοσήματα και την λειτουργία ειδικών **Εθνικών Κέντρων Αναφοράς**, αποτελεί **προνομιακό σύμβουλο της Πολιτείας για την έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση προβλημάτων Δημόσιας Υγείας** που μπορεί να προκύψουν στα τουριστικά θέρετρα ή στις μεγάλες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις. Επιπλέον, προς την περαιτέρω οργάνωση σε εθνικό επίπεδο της προστασίας κατά απειλών υγείας από λοιμώδεις παράγοντες, αναπτύσσει και συμμετέχει σε εξειδικευμένα έργα και δράσεις:

- a. **Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης Εμβολιασμών.** Σε συνάρτηση με αυτή την εθνική προτεραιότητα, το **Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ** σε συνεργασία με το **Ινστιτούτο Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας** (Ηράκλειο Κρήτης) έχει σχεδιάσει την ανάπτυξη ενός **Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης Εμβολιασμών**. Το έργο αποσκοπεί στη δημιουργία ενός σύγχρονου συστήματος για την **ολοκληρωμένη, αξιόπιστη και αποτελεσματική επιτήρηση των εθνικών εμβολιαστικών προγραμμάτων**, σύμφωνα με τις διεθνείς καλές πρακτικές και τις εκάστοτε διαμορφούμενες εθνικές ανάγκες και στρατηγικές. Το σύστημα αυτό προβλέπεται **να διασυνδέσει όλους τους φορείς του Δημοσίου που εμπλέκονται στην διάθεση εμβολίων και την επιτήρηση των εμβολιασμών** (σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο) μέσω ενός **ενιαίου πληροφοριακού συστήματος (ηλεκτρονική διαδικτυακή εφαρμογή)** για την παροχή άμεσης και πλήρους δυνατότητα συλλογής, έρευνας και ανταλλαγής πληροφοριών (σε πραγματικό χρόνο) για τις διαμορφούμενες εμβολιαστικές ανάγκες του πληθυσμού και για την πορεία υλοποίησης των σχετικών προγραμμάτων ανοσοποίησης με τεχνολογία ηλεκτρονικής ανάγνωσης κωδίκων (bar-coding) και ιχνηλασιμότητας (traceability). Το σύστημα θα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την δημιουργία **Εθνικών μητρώων και αρχείων (Registries)** εμβολιαζόμενων ατόμων και καταγραφής αποτελεσματικότητας και ασφάλειας των εμβολιασμών και θα έχει **δυνατότητα σύζευξης του με άλλα υπάρχοντα ή διαμορφούμενα εθνικά δίκτυα πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας**. Το Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης Εμβολιασμών αναμένεται να υποστηρίξει τον **ορθολογικό σχεδιασμό και εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών ανοσοποίησης** του πληθυσμού, καθώς και την **πρόληψη και αντιμετώπιση απειλών υγείας** με την ανάπτυξη **βέλτιστων διαδικασιών για τον προσδιορισμό των εθνικών εμβολιαστικών αναγκών, την προμήθεια και διάθεση των απαιτούμενων τύπων και ποσοτήτων εμβολίων**.

Ανάπτυξη εθνικών υποδομών για την προστασία από λοιμώδεις παράγοντες υψηλής παθογένειας. Το ΕΙΠ συμμετέχει στην Ευρωπαϊκή Ερευνητική Υποδομή για λοιμώδεις παράγοντες υψηλής παθογένειας (**European Research**

	<p>Infrastructure on Highly Pathogenic Agents, ERINHA), έργο του οδικού χάρτη ερευνητικών υποδομών ESFRI 2008. Στρατηγικός στόχος της δράσεως αυτής είναι να προωθήσει την ανάπτυξη και εφαρμογή των γνώσεων και υποδομών για τη βιοασφάλεια και διαχείριση βιολογικών απειλών και βιο-τρομοκρατίας. Αυτό θα λειτουργήσει επίσης ως βάση για εναρμόνιση με τα διεθνή πρότυπα βιοασφάλειας και βιο-προστασίας στις συμμετέχουσες χώρες. Στο ΕΙΠ λειτουργεί ήδη ένα εργαστήριο επιπέδου βιοασφάλειας επιπέδου-3 (BSL-3) αφιερωμένο στην διάγνωση των μολυσματικών ασθενειών με την εφαρμογή GLP και ISO15189. Επιπλέον, το προσωπικό του ΕΙΠ έχει αποκτήσει πολύτιμη εμπειρία στον τομέα βιοασφάλειας και βιο-προστασίας με την υιοθέτηση τυποποιημένων διαδικασιών λειτουργίας κατάλληλων για το χειρισμό άκρως παθογόνων παράγοντων, μέσω της συμμετοχής του στην προπαρασκευαστική φάση του ERINHA.</p>
<p>Γ) Εστίαση σε ειδικές μορφές τουρισμού</p>	<p>Θεραπευτικός τουρισμός</p> <p><i>Η Ελλάδα προσφέρεται ως σκοπός θεραπευτικού τουρισμού η E&T μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών και διαδικασιών ώστε η παροχή αυτού του τύπου του τουρισμού να καταστεί περισσότερο αποτελεσματική και ποιοτικά εφάμιλλη με την παροχή των αντίστοιχων υπηρεσιών στις χώρες προέλευσης των τουριστών.</i></p> <p>Το ΕΙΠ σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Κλινικών Ερευνών (Institute of Clinical Investigation, ICI P.C.) του BIONIAN Cluster ενδιαφέρεται να συμμετάσχει στην διοργάνωση κλινικών μελετών σε συνδυασμό με την παροχή υπηρεσιών τουρισμού, σε ειδικές ομάδες του πληθυσμού, όπως άτομα με ειδικές ανάγκες (AMEA, πχ. παιδιά με διανοητική καθυστέρηση), ασθενείς με Σπάνιες Παθήσεις (Rare Diseases) και άτομα τρίτης ηλικίας (γηριατρική ιατρική).</p> <p>Οι παραπάνω παθήσεις και κλινικές καταστάσεις εμφανίζουν διεθνώς αυξημένο κλινικό και κοινωνικό ενδιαφέρον και είναι αντικείμενο προγραμμάτων ενίσχυσης της έρευνας και ανάπτυξης θεραπευτικών παρεμβάσεων. Από την άλλη πλευρά, λόγω των ειδικών χαρακτηριστικών τους, όπως κλινικών ιδιαιτεροτήτων, σπανιότητα, ανάγκη ειδικών κτιριακών υποδομών, συχνά αποτελούν ευπαθείς ομάδες και θύματα διακρίσεων και κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών τουρισμού. Στα πλαίσια παροχής υπηρεσιών τουρισμού, η συνέλευση των ασθενών με συγκεκριμένα σπάνια νοσήματα, θα παρέχει πολύτιμη δυνατότητα για την στρατολόγηση τους για την διενέργεια ειδικών κλινικών μελετών. Προς τούτο, με κατάλληλη τροποποίηση, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν υπάρχουσες ξενοδοχειακές υποδομές, ενδεχομένως σε συνάρτηση με υπάρχουσες υποδομές φυσικών θεραπειών (πχ. εγκαταστάσεις ιαματικών λουτρών, θαλασσοθεραπείας κλπ)</p>

Όνοματεπώνυμο:	Δρ. Σωτήριος Β. Χαρισόπουλος
Ερευνητικό Κέντρο:	ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος»
Ινστιτούτο / Υπηρεσία:	Εργαστήριο Επιταχυντού ΤΑΝΔΕΜ, Ινστιτούτο Πυρηνικής & Σωματιδιακής Φυσικής E-mail: sharisop@inp.demokritos.gr
α) Μορφές παρεμβάσεων στον τουρισμό, που σχετίζονται με τις E&T δραστηριότητες του φορέα	<p>Συμβολή σε οργανωτικές, διαχειριστικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις</p> <p>√ Άλλη μορφή παρέμβασης (ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ)</p> <p>Το Εργαστήριό μας έχει μακρά παράδοση (20 έτη) στη διοργάνωση διεθνών συνεδρίων «μεσαίας» δυναμικότητας (150-300 σύνεδροι) και άλλων scientific events (Workshops, Schools, κλπ). Παράλληλα, ο γράφων έχει διατελέσει μέλος διαφόρων οργανωτικών επιτροπών συνεδρίων στο εξωτερικό. Οι παρατηρήσεις μας στη συνέχεια ως στόχο κυρίως την καταγραφή ορισμένων «αδύνατων σημείων» στο ελληνικό «δυναμικό» σε ότι αφορά τον συνεδριακό τουρισμό.</p> <p>1) Στον ελλαδικό χώρο έχουμε μοναδικές περιοχές που προσφέρονται λόγω της ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς αλλά και της ιστορικότητάς του να προσελκύσουν επισκέπτες υψηλού βιοτικού και μορφωτικού επιπέδου (ακαδημαϊκοί, επιστήμονες κλπ). Στις περισσότερες περιοχές (νησιωτική χώρα ιδιαίτερα), μπορεί να βρει κανείς ιδιαίτερα ελκυστικές ξενοδοχειακές μονάδες, οι οποίες όμως είτε δεν είναι κατάλληλα εξοπλισμένες με την απαιτούμενη «συνεδριακή» υποδομή (αμφιθέτρα, βοηθ. αίθουσες συνεδρίων, κλπ), είτε προσφέρουν (με προκλητικό ερασιτεχνισμό!) βοηθητικούς χώρους ως αίθουσες για τις επιστημονικές συναντήσεις. Έχουμε βέβαια συναντήσει περιπτώσεις πλήρως «ανάστροφες», στις οποίες μικρές, μη ελκυστικές ξενοδοχειακές μονάδες, προσέφεραν ένα αξιοπρεπέστατο (έστω και μικρό) συνεδριακό κέντρο, αλλά μετριότατες υπηρεσίες διαμονής, σίτισης κλπ. Τις παραπάνω δύο αντίθετες περιπτώσεις συναντήσαμε στην Σύρο!</p> <p>2) Στον αντίποδα της προηγούμενης κατηγορίας, γνωρίζουμε περιπτώσεις περιοχών όπου συναντά κανείς ένα ιδιαίτερα αξιοπρεπές συνεδριακό κέντρο (συνήθως μεσαίας δυναμικότητας, μέχρι 300-400 άτομα), χωρίς ξενοδοχειακές υπηρεσίες. Παρά την προσφορά ενός τέτοιου κέντρου στην περιοχή, οι ξενοδοχειακές υπηρεσίες/μονάδες στην περιοχή είναι χαμηλής ποιότητας! Σαν ένα παράδειγμα αυτής της κατηγορίας αναφέρουμε την Τήνο!</p> <p>3) Συχνά η προθυμία των «τοπικών αρχών» για ενεργό συμμετοχή στον συνεδριακό τουρισμό (είτε με τη μορφή μικρών «χορηγιών», διάθεσης</p>

χώρων για κάποια παράλληλη εκδήλωση, είτε μέσω «φυσικής παρουσίας» κατά την έναρξη των εργασιών του συνεδρίου) είναι ιδιαίτερα χαμηλή! Φοβούμαι ότι ο συνεδριακός τουρισμός δεν είναι στις προτεραιότητες των ανθρώπων που αποφασίζουν σε τοπικό επίπεδο.

- 4) Στο συνεδριακό τουρισμό έχουμε το φαινόμενο των «πλούσιων» congress, πίσω από τα οποία λειτουργεί ένας καλά οργανωμένος μηχανισμός χορηγιών φαρμακευτικών ή άλλων εταιρειών ιατρικού εξοπλισμού και ως εκ τούτου αναφέρονται σχεδόν αποκλειστικά στην ιατρική επιστήμη, και των low-budget events, τα οποία διοργανώνονται από λιγότερο «πλούσιες» επιστημονικές κοινότητες (φυσική, αστρονομία, κλπ). Στη δεύτερη περίπτωση, τα συνέδρια στηρίζονται σε ένα μεγάλο ποσοστό στη συμμετοχή νέων ερευνητών, που δεν έχουν πάντα τη οικονομική ευχέρεια να διαμένουν στην ξενοδοχειακή μονάδα που διαθέτει το συνεδριακό κέντρο/χώρο. Ως εκ τούτου αναζητούν φθηνότερα καταλύματα (π.χ. ενοικιαζόμενα δωμάτια ποιότητας). Έχουμε διαπιστώσει ότι στη «ζήτηση» για φθηνότερα καταλύματα (τα οποία θα μπορούσαν να συναργάζονται με το ξενοδοχείο αποκλειστικά για τις ανάγκες του συνεδρίου) η ανταπόκριση των μεγάλων μονάδων είναι ιδιαίτερα αρνητική και οδηγεί τελικά σε μειωμένο αριθμό συνέδρων. Στην περίπτωση μας μπορούμε να εκτιμήσουμε τη μείωση αυτή σε ένα ποσοστό τουλάχιστον 20-25%.

Έχουμε γίνει συχνά αποδέκτες ερωτημάτων από συναδέλφους επιστήμονες του εξωτερικού για να τους υποδείξουμε πιθανά συνεδριακά κέντρα και περιοχές για τη διενέργεια συνεδρίων τους καθώς α) δεν μπορούν να βρουν σχετικές πληροφορίες μόνοι τους, π.χ. μέσω διαδικτύου, β) όταν έχουν εντοπίσει ένα πιθανό συνεδριακό κέντρο/ξενοδοχείο δεν έχουν στη διάθεσή τους πληροφόρηση για την ΠΟΙΟΤΗΤΑ των προσφερόμενων υπηρεσιών και γ) όταν έρχονται σε επαφή με ταξιδιωτικά γραφεία που δηλώνουν εμπειρία στην διοργάνωση συνεδρίων, οι τιμές ανά σύνεδρο που απαιτούν είναι ιδιαίτερα υψηλές, συχνά πάνω από τον αντίστοιχο «ευρωπαϊκό» μέσο όρο!

Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις θα προτείνουμε τα παρακάτω:

- 1) Ένα πρόγραμμα καταγραφής – προβολής όλων των συνεδριακών γεγονότων σε εθνικό επίπεδο, π.χ. μέσω μίας εξειδικευμένης e-πλατφόρμας (web κλπ). Σ' ένα τέτοιο πρόγραμμα η συνεργασία με κάποιο ερευνητικό οργανισμό/μονάδα θα προσδώσει επιπλέον αξία και φερεγγυότητα, για την οποία δίνεται ιδιαίτερη σημασία στο εξωτερικό.
- 2) Σε συνδυασμό με το προηγούμενο, η e-πλατφόρμα θα μπορεί να πληροφορεί για όλες τις ξενοδοχειακές μονάδες – συνεδριακά κέντρα ανά περιοχή, με λεπτομερείς τεχνικές προδιαγραφές (χωρητικότητα, διαστάσεις, εξοπλισμός κλπ) αλλά και με λίστα συνεδρίων που πραγματοποιήθηκαν σ' αυτά.

	<p>3) Πρόγραμμα «πιστοποίησης» υπηρεσιών υποστήριξης συνεδρίων για ταξιδιωτικούς οργανισμούς/γραφεία. Μόνο έτσι θα αναβαθμιστούν οι σχετικές υπηρεσίες και θα κοστολογηθούν σε επίπεδα ανταγωνιστικά.</p> <p>4) Θα πρέπει να αναζητηθούν τρόποι ενεργούς συμμετοχής των τοπικών αρχών στο πνεύμα που προαναφέραμε. Επίσης, δεν πρέπει να «αποκλειστούν» οι μικρές μονάδες (ενοικιαζόμενα δωμάτια συγκεκριμένων προδιαγραφών) από την παροχή υπηρεσιών σε “low budget” συνέδρους. Έτσι, θα αναπτυχθεί και η σχετική «εμπειρία» αλλά και η γενικότερη «παιδεία» της τοπικής οικονομίας απέναντι στη σημασία του συνεδριακού τουρισμού. Μας είναι δύσκολο να προτείνουμε κάτι συγκεκριμένο στην παρούσα φάση. Το θέμα όμως θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο διαβούλευσης ανάμεσα στις τοπικές αρχές και τους παρέχοντες τις σχετικές υπηρεσίες.</p> <p>5) Πρόγραμμα ενίσχυσης συνεδρίων εκ μέρους της ΓΓΕΤ. Σ’ αυτό θα επιτρέπεται η υποβολή προτάσεων από ερευνητές για ενίσχυση συνεδρίων στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων με κάποιο ανώτατο budget. Ένα τέτοιο πρόγραμμα μπορεί να πολλαπλασιάσει σημαντικά τον αριθμό των συνεδρίων στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα θα πρέπει να είναι ανοιχτό και σε προτάσεις από το εξωτερικό, τουλάχιστον σε κάποιο ποσοστό. Κρίνουμε ότι η διενέργεια ενός συνεδρίου «υπό την αιγίδα της ΓΓΕΤ» ή «sponsored by GSRT» είναι η καλύτερη διαφήμιση για ενδιαφερόμενους!</p> <p>6) Πρόγραμμα ανάπτυξης υποδομών συνεδριακών κέντρων αλλά και μικρών συνεδριακών χώρων. Νομίζουμε ότι η σημασία ενός τέτοιου προγράμματος είναι ζωτικής σημασίας για προφανείς λόγους. Χωρίς αξιόπιστες και ελκυστικές συνεδριακές εγκαταστάσεις ο συνεδριακός τουρισμός στην Ελλάδα θα είναι «υπόθεση» λίγων ξενοδοχειακών μονάδων, και η «προσφορά» δεν θα ανταποκρίνεται στη συνεχώς αυξανόμενη «ζήτηση».</p>
<p>Β) Συνοπτική περιγραφή του τρόπου συμβολής των Ε&Τ δραστηριοτήτων στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος</p>	<p>Συνεργασία (π.χ. με τουριστικό επιμελητήριο) για τη δημιουργία μίας πλατφόρμας πληροφόρησης για συνεδριακά γεγονότα και εγκαταστάσεις στην Ελλάδα, στα πλαίσια ενός κατάλληλα χρηματοδοτούμενου προγράμματος</p>
<p>Γ) Εστίαση σε ειδικές μορφές τουρισμού</p>	<p>Βλ. παραπάνω προτάσεις στον Τουρισμό Γεγονότων</p>

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΑΛΥΣΙΔΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΤΠΕ

Φορέας	CORALLIA / Ερευνητικό Κέντρο ΑΘΗΝΑ – Δρ. Νίκος Βογιατζής
Τίτλος πρότασης	<i>Εικονικοποίηση υπηρεσιών και υποδομών</i>
Περιγραφή	Εικονικοποίηση υπηρεσιών και υποδομών μέσω διαδραστικής Ψηφιακής Σήμανσης (Digital Signage) & Mobile Applications και Mobile Games για τους κλάδους του Τουρισμού , του Πολιτισμού και Μεταφορών. Προβολή υπηρεσιών και εθνικών ή τοπικών προϊόντων μέσω ψηφιακής σήμανσης (Digital Signage) και mobile applications καθώς και cultural social games σε αεροδρόμια, λιμάνια, μέσα μαζικής μεταφοράς, επιβατηγά πλοία, ξενοδοχεία, μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, τράπεζες, χώρους εστίασης, δημόσιες υπηρεσίες (ΕΛΤΑ), λοιπούς χώρους τουριστικού ενδιαφέροντος, και χώρους ψυχαγωγίας (γήπεδα, θέατρα, κα). Η τεχνολογική ζήτηση παγκοσμίως αφορά την έρευνα τεχνολογιών για cross-platfom λύσεις βασισμένες σε νέες τεχνολογίες όπως HTML5 και WebGL οι οποίες επιτρέπουν την παραγωγή περιεχομένου και την αναπαραγωγή του σε όλες τις τεχνολογικές πλατφόρμες (internet, mobile, tablets, laptops, Smart TV, Hybrid TV) καθώς και την διοχέτευση περιεχομένου μέσω Cloud συστημάτων με location-based και proximity marketing κριτήρια με ενδεικτικές αναδυόμενες τεχνολογίες να αποτελούν το iBeacon της Apple και το NFC της Google
Τίτλος πρότασης	<i>Αδιάλειπτες Διατροφικές Μεταφορές Επιβατών</i>
Περιγραφή	Η προτεινόμενη παραγωγική αλυσίδα επεκτείνει την παραγωγική αλυσίδα «Αδιάλειπτες Διατροφικές Μεταφορές Επιβατών» και αφορά την ολοκλήρωση του ηλεκτρονικού εισιτηρίου η οποία όμως ξεπερνά τον περιορισμό των MMM και του ηλεκτρονικού αεροπορικού εισιτηρίου όπως αυτές έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα σε πλήθος Ευρωπαϊκών χωρών, και επεκτείνεται σε μια λογική «all inclusive» στον τομέα του τουρισμού και του πολιτισμού εισάγοντας το «ψηφιακό πολύ-εισιτήριο» ως μια έξυπνη mobile εφαρμογή με σκοπό να ενημερώσει και να καθοδηγήσει τους τουρίστες σε σημεία τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος για τα οποία θα έχει την δυνατότητα ο τουρίστας να προ-αγοράσει τις επισκέψεις μέσω notifications που θα λαμβάνει στο κινητό του. Ξεπερνώντας τεχνολογίες όπως NFC και smart cards και εισάγοντας τεχνολογίες όπως mobile apps και QR Codes το εισιτήριο γίνεται διαδραστικό και η προβολή προϊόντων και υπηρεσιών προσωποποιημένη. Αυτή η λύση θα επιτρέπει την άμεση πληροφόρηση του τουρίστα για ωράρια λειτουργίας των σημείων ενδιαφέροντος, για ενδεχόμενες απεργίες αλλά και μπορεί να λειτουργήσει ως δείκτης επισκεψιμότητας ώστε να υπάρχει χρόνος να γίνουν οι απαραίτητες μετακινήσεις προσωπικού στα σημεία έντονης επισκεψιμότητας

Τίτλος πρότασης	<i>Ενσωμάτωση και ολοκλήρωση υπηρεσιών επικοινωνίας, κοινωνικής δικτύωσης, ενημέρωσης, διαφήμισης και ψυχαγωγίας στο χώρο του τουρισμού και του πολιτισμού</i>
Περιγραφή	<p>Η προτεινόμενη παραγωγική αλυσίδα αφορά την προώθηση του τουριστικού και πολιτιστικού μας προϊόντος μέσα από ολοκλήρωση νέων τεχνολογιών, κοινωνικής δικτύωσης και digital gaming technologies. Μέσα από έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογικών πλατφορμών (novel platforms) και εργαλείων ανάπτυξης λογισμικού (tools) για υβριδικές audio-visual υπηρεσίες παραγωγής serious games και διαδραστικού ενημερωτικού και ψυχαγωγικοί περιεχομένου, θα ενσωματώνει, θα εκμεταλλεύεται, και θα αξιοποιεί πλήρως τα social media και τους μηχανισμούς πληθοπορισμού (crowdsourcing), θα συγκεντρώνει και θα αξιολογεί πληροφορία από τους χρήστες και θα διαχέει αυτή τη γνώση στα κέντρα ελέγχου για βελτίωση ή αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και προϊόντων</p>

ΕΔΕΤ Α.Ε. (Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας)

Ανάδειξη της σημασίας *e-infrastructures, internet of things, simulation, big data and open data technologies, smart, green and integrated transport technologies* για τον τομέα τουρισμού

Παράρτημα II – Περιφερειακή προσέγγιση για τον τουρισμό – RIS3 (σύνοψη απαντήσεων 25.11.2014)

Περιφέρεια	Τουρισμός ως προτεραιότητα RIS3	Σύνδεση με άλλες προτεραιότητες RIS3
Αττική	<p>1^η προτεραιότητα</p> <p>Η βιομηχανία της εμπειρίας και των νέων προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού (π.χ. κρατήσεων και logistics, η βιομηχανία περιεχομένου, web- marketing, συνέδρια, εμπορικές εκθέσεις, ολοκληρωμένη προώθηση της Αττικής)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Μπλέ ανάπτυξη • Ενεργειακή απόδοση κτιρίων • Εφαρμογή τεχνολογιών – με έμφαση σε ICT, Biotech – σε θέματα αγροβιοδιατροφής, τουρισμού, υγείας, πολιτισμού • Τρόφιμα και ποτά, βιολογικά τρόφιμα, βιολογικά και παραδοσιακά προϊόντα • Δημιουργικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες - Τέχνες και πολιτισμός – Κόσμημα • Η επεξεργασία των αποβλήτων – στερών και υγρών - <i>clean technologies – environmental protection / waste management</i> • Λιανική και χονδρική • B2B / Smart City applications / smart transport
Κεντρική Μακεδονία	<p>Εντοπίζει τον τουρισμό ως προτεραιότητα (σε συνδυασμό με αγροδιατροφή / πολιτισμό)</p>	<p>Όραμα της ΠΚΜ:</p> <p>«Η ανάδειξη της Κεντρικής Μακεδονίας σε δυναμικό αναπτυξιακό πόλο διεθνούς εμβέλειας με ευφυή αξιοποίηση των διακριτών πλεονεκτημάτων της , ανταγωνιστική και καινοτόμο παραγωγική βάση, ποιοτικό περιβάλλον, ισχυρή κοινωνική και χωρική συνοχή»</p>
Δυτική Μακεδονία	<p>Τουρισμός ως Πρόκληση (ανεκμετάλλευτο απόθεμα πολιτιστικών και φυσικών πόρων)</p>	<p>Όραμα της ΠΔΜ:</p> <p>“Ρεαλιστική Έξυπνη Εξειδίκευση Επενδυτικών Προτεραιοτήτων ως βασικό αναπτυξιακό στοιχείο της προσπάθειας για Βιώσιμη Ανάπτυξη με Κοινωνική Συνοχή και τον Πολίτη στο Προσκήνιο”</p> <p><u>Τομείς προτεραιότητας (σε εξέλιξη την 25/11/2013)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Κλάδος της Ενέργειας και η αξιοποίηση του λιγνίτη με βάση τον επαναπροσδιορισμό του ορισμού «καινοτομία στην ενέργεια» - Παραδοσιακοί κλάδοι της μεταποίησης. <ul style="list-style-type: none"> ο Δερμάτινα προϊόντα, μεταποίηση γεωργικών προϊόντων, τρόφιμα, ποτά - Αγροτικά προϊόντα, κρόκος, κτηνοτροφία, εκτροφή ζώων, κ.α.

<p>Ανατολική Μακεδονία – Θράκη</p>	<p>Έμφαση στον εναλλακτικό τουρισμό. Η ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων από την Π-ΑΜΘ αποτελεί αξιόλογη προοπτική, ώστε το τουριστικό προϊόν της περιοχής να αποκτήσει ταυτότητα, διάρκεια και εδαφική διασπορά.</p> <p>Το πλεόνασμα φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Π-ΑΜΘ δίνει προοπτικές ώστε ο κλάδος του εναλλακτικού τουρισμού να αποτελέσει όχι απλώς συμπληρωματικό του λοιπού εισοδήματος ή του κυρίαρχου τουρισμού, αλλά μοχλό ανάπτυξης της περιοχής</p>	<p>Όραμα της ΠΑΜΘ:</p> <p><i>Σταδιακή ανασυγκρότηση και στον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού προτύπου της Π-ΑΜΘ, στην εμβάθυνση της κοινωνικής συνοχής, με την αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού της Π-ΑΜΘ, συμπεριλαμβανομένης της γεωστρατηγικής της θέσης και στην κινητοποίηση υφισταμένων αλλά και νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων</i></p> <p><u>Λοιπές προτεραιότητες υπό ιεράρχηση</u></p> <p><u>Σημείωση:</u> Η DG Regio εκπονεί πιλοτικό σχέδιο RIS3 για την συγκεκριμένη περιφέρεια</p>
<p>Δυτική Ελλάδα</p>	<p>Ο τουρισμός εμφανίζεται ως 2^η κατά σειρά προτεραιότητα, στο σύμπλεγμα «Τουρισμός – πολιτισμός»</p> <p><u>Προτεραιότητες :</u> Οργανωτικές καινοτομίες στις επιχειρήσεις του κλάδου και πολιτικές ενίσχυσης της ζήτησης (demand side) για τεχνολογίες και προϊόντα που παράγονται ή μπορεί να παραχθούν από επιχειρήσεις της Περιφέρειας</p>	<p><u>Λοιπές προτεραιότητες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Αγροτική παραγωγή, ιχθυοκαλλιέργειες και τρόφιμα • Προηγμένα υλικά και μικροηλεκτρονική <p>Παρατηρείται έμφαση και στην σύνδεση με την ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας των αγροτικών προϊόντων με τον τουρισμό</p>
<p>Ήπειρος</p>	<p>Ο τουρισμός εμφανίζεται ως 2^η κατά σειρά προτεραιότητα, στο σύμπλεγμα «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ»</p>	<p><u>Λοιπές προτεραιότητες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ/ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ, - ΑΕ—ΤΠΕ/ΝΕΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΥΓΕΙΑ & ΕΥΕΞΙΑ
<p>Ιόνια Νησιά</p>	<p>Κύρια προτεραιότητα η (ποιοτική) αναβάθμιση και (θεματικός) εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος («βιομηχανία της εμπειρίας»)</p>	<p><u>Λοιπές προτεραιότητες</u></p> <p>Διασύνδεση τουρισμού με τον αγρο-διατροφικό τομέα μέσω της γαστρονομίας, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της θαλάσσιας οικονομίας και την προσπάθεια ανάδειξης πτυχών της δημιουργικής οικονομίας.</p> <p><i>Παρατηρείται μια ολιστική προσέγγιση με διαφοροποίηση του ενδιαφέροντος ανά νησί!</i></p>

<p>N. Αιγαίο</p>	<p>1^η προτεραιότητα:</p> <p>Διαφοροποίηση και ανάπτυξη του τουρισμού σε διασύνδεση με άλλες παραγωγικές δραστηριότητες, στο πλαίσιο υιοθέτησης στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης, με το Ν. Αιγαίο ως κορυφαίο προορισμό της βιομηχανίας της εμπειρίας (σύμπλεγμα τουρισμός, πολιτισμός, δημιουργική βιομηχανία).</p> <p>Η βιομηχανία της εμπειρίας θα αποτελέσει τον αναπτυξιακό κορμό γύρω από τον οποίο θα αναπτυχθούν άλλες παραγωγικές δραστηριότητες</p>	<p><u>Λοιπές προτεραιότητες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Εκσυγχρονισμός του αγρο-διατροφικού τομέα - Ανάπτυξη της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας - Διάχυση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών <p>Συναφής προτεραιότητα:</p> <p>Διάχυση περιβαλλοντικών τεχνολογιών και τεχνολογιών ενεργειακής εξοικονόμησης για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του τουρισμού και της αγροτικής / μεταποιητικής δραστηριότητας</p>
<p>Θεσσαλία</p>	<p>Ο τομέας τουρισμού καταγράφεται ως ανερχόμενη δύναμη στην Περιφέρεια χωρίς διακριτά χαρακτηριστικά στοιχεία προσέλκυσης</p>	<p><u>Όραμα της Περ. Θεσσαλίας</u></p> <p>«Μια Θεσσαλία ισχυρή και καινοτόμος στην Ευρώπη, με επίκεντρο τον άνθρωπο και το περιβάλλον, θετική δύναμη Αλλαγής και Δημιουργικής Ανατροπής, έξυπνη, βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς»</p> <ul style="list-style-type: none"> - Κύριος κλάδος οικονομικής δραστηριότητα ο αγροδιατροφικός τομέας - Τομέας υγείας – ιατρική επιστήμη / παραγωγή γνώσης
<p>Κρήτη</p>	<p>Το Τουριστικό πολιτιστικό σύμπλεγμα που στοχεύει στην αξιοποίηση πολυμέσων, στην ανάδειξη συντήρηση πολιτιστικών πόρων, στην ανάπτυξη αξιοποίηση ειδικών εργαλείων ICT, στη δημιουργία εναλλακτικών μορφών τουρισμού υψηλής αξίας.</p> <p>Προσδοκά στην κινητοποίηση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, τουριστικών πρακτόρων, τοπικών υπηρεσιών του Υπ. Πολ., νοσοκομειακών τμημάτων και ερευνητικών φορέων</p>	<p>Σημείωση: Στον κλάδο του τουρισμού η ενοικίαση αυτοκινήτων καταλαμβάνει την πρώτη θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών, ενώ ακολουθούν τα ταξιδιωτικά γραφεία (7η θέση) και τα ξενοδοχεία (13η θέση).</p> <p>Η περιφερειακή οικονομία εξειδικεύεται σε οικονομικές δραστηριότητες που συνδέονται με τουρισμό (με συγκέντρωση στο 31% της απασχόλησης) σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat 2011.</p>

Πελοπόννησος	<p>Ο τουρισμός εμφανίζεται ως 2^η κατά σειρά προτεραιότητα, (Αγροτουρισμός, Αθλητικός και Θεματικός Τουρισμός, Εναλλακτικός Τουρισμός κ.ο.κ.) με όραμα την αναβάθμιση της Περιφέρειας σε κέντρο προώθησης εναλλακτικών επενδύσεων στον τομέα, με κύρια στόχευση την ποιότητα, την προστιθεμένη αξία και την διαφοροποίηση</p>	<p><u>Λοιπές Προτεραιότητες</u></p> <p>Αγροδιατροφικός Τομέας (Πρωτογενής Παραγωγή, Μεταποίηση, Πιστοποίηση Προϊόντων και Προώθηση Εξαγωγών)</p> <p><i>Η ομάδα κατάρτισης της στρατηγικής RIS προσπαθεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την σύζευξη τουρισμού – γεωργίας / μεταποίησης τόσο στο πλαίσιο της περαιτέρω προώθησης του αγροτουρισμού, όσο και της ανάδειξης της τοπικής γαστρονομίας και της προώθησης των τοπικών προϊόντων σαν παραγόντων δημιουργίας διακριτής ταυτότητας στο παραδοσιακό τουριστικό προϊόν ήλιος – θάλασσα</i></p>
Στερεά Ελλάδα	<p>Ο τουρισμός εμφανίζεται ως 2^η κατά σειρά προτεραιότητα (Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός του τουρισμού)</p>	<p><u>Λοιπές Προτεραιότητες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκσυγχρονισμός του αγρο-διατροφικού τομέα και ανάπτυξη διασυνδέσεων με άλλους κλάδους • Ανάπτυξη του παραγωγικού συμπλέγματος μετάλλου και μεταλλικών προϊόντων • Διάχυση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών τόσο στους κλάδους εξειδίκευσης και • Διάχυση περιβαλλοντικών τεχνολογιών και τεχνολογιών ενεργειακής εξοικονόμησης για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της βιομηχανίας
Β. Αιγαίο	<p>Τουρισμός ως πρόκληση, μέσα από μια ολιστική προσέγγιση & σύνδεση με άλλες παραγωγικές δραστηριότητες</p> <p>Αξιοποίηση των ειδικών και συγκριτικών πλεονεκτημάτων των νησιών (πχ μοναδικό και πλούσιο φυσικό περιβάλλον, ειδικά τοπικά παραγόμενα προϊόντα), αξιοποίηση τουριστικά του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντός τους</p>	<p>Όραμα της ΠΒΑ:</p> <p>“Μετασχηματισμός της οικονομίας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου σε μια ανταγωνιστική οικονομία βασισμένη στην έξυπνη αξιοποίηση των τοπικών παραγωγικών συστημάτων και ανάδειξη τους σε συστήματα νέας δυναμικής και προοπτικής”</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ενίσχυση του αγροτοδιατροφικού τομέα - Προώθηση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών για την ανάπτυξη της e-οικονομίας με σκοπό την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων και την άρση των συνθηκών της νησιωτικότητας - Συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων ίδιου κλάδου και άλλων κλάδων

**«ΕΠΙΛΥΝΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»**

Παραδοτέο Α:

«Προτάσεις επίλυσης των εμποδίων στην αξιοποίηση της καινοτομίας από τις επιχειρήσεις»

Ιούλιος 2012

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Σελ 78 – 79 (σημειώνονται με “bold” οι σχετικές με τον κλάδο τουρισμού, άμεσα ή έμμεσα)

Επιπλέον, ορισμένες **καινοτομικές δράσεις** σε διάφορους τομείς που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν με τη συνδρομή και τη συμμετοχή της πολιτείας είναι οι ακόλουθες:

- **Περαιτέρω ανάπτυξη προϊόντων Π.Ο.Π. (Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης) στα οποία περιοχές της χώρας μας έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα.**
- Υποστήριξη εφαρμογών εύκαμπτων υποστρωμάτων και «έξυπνων» κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων (πχ. πλαστικά νήματα, οργανικές φωτοβολταϊκές διατάξεις, νανοδομικά ανόργανα) στον κλάδο των Κλωστοϋφαντουργικών Υλών.
- **Στήριξη ανάπτυξης σύγχρονων/πρότυπων μηχανισμών-διαδικασιών καθαρισμού νερού που καταναλώνεται (συστήματα καθαρισμού νερού, φίλτρα αντίστροφης ώσμωσης), που κατασκευάζονται από τη βιομηχανία Ανακύκλωσης σε συνεργασία με τη βιομηχανία Παραγωγής Χημικών Ουσιών και Προϊόντων. Μπορούν να συνδράμουν στην αντιμετώπιση της λειψυδρίας που αντιμετωπίζουν πολλές περιοχές της χώρας, κυρίως νησιωτικές.**
- Ανάπτυξη φωτοβολταϊκών συστημάτων που χρησιμοποιούν επεξεργασμένους με χημικές διαδικασίες κρυστάλλους πυριτίου. Η συγκεκριμένη τεχνολογία αυξάνει σημαντικά την απόδοση των φωτοβολταϊκών συστημάτων, η χρήση των οποίων αναμένεται να αυξηθεί κατακόρυφα τα επόμενα χρόνια στην Ελλάδα, στο πλαίσιο επενδύσεων όπως το Φωτοβολταϊκό Πάρκο Κοζάνης.
- Αλλαγή του συστήματος τιμολόγησης των φαρμάκων, ούτως ώστε να ανταμείβεται μέσω αυτού η καινοτομικότητα, στα πρότυπα συστημάτων που ακολουθούνται από τις περισσότερες

χώρες της ΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να θεσπιστούν εγχώρια χαμηλότερες τιμές για τα γενόσημα και τα παλαιότερα προϊόντα των οποίων το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας έχει λήξει, με ταυτόχρονη αύξηση των ποσοτήτων τους που καταναλώνονται. Παράλληλα, πρέπει να καθοριστούν υψηλότερες τιμές για τα νέα φάρμακα, με ιδιότητες από καινούργια αποτελέσματα επιστημονικών ερευνών.

- **Εκσυγχρονισμός δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, με την εισαγωγή «ευφύων» μετρητών (smart grids), που προβλέπεται από το Ν. 4001/2011.**
- **Αξιοποίηση τουριστικών τομέων οι οποίοι είτε υπολειτουργούν είτε δε λειτουργούν καθόλου όπως π.χ. θρησκευτικός τουρισμός, συνεδριακός τουρισμός, αγροτουρισμός**
- **Αξιοποίηση ελληνικής ιστορίας και κουλτούρας, π.χ. σε συνεργασία με αρχαιολογικούς φορείς εκπαιδευτικών ιδρυμάτων του εξωτερικού για τη μελέτη ευρημάτων της κλασικής ελληνιστικής περιόδου,**
- **Δημιουργία ξενόγλωσσων τμημάτων στα ελληνικά πανεπιστήμια για την προσέλκυση αλλοδαπών φοιτητών**
- **Αξιοποίηση της ιατρικής του Ιπποκράτη στην ανάπτυξη του τομέα της βιοϊατρικής και άλλων τομέων (ομοιοπαθητική)**
- **Εκμετάλλευση μεσογειακού κλίματος της Ελλάδας για την παραγωγή καινοτόμων αγροτικών προϊόντων και εξέλιξη καινοτόμων γεωπονικών μεθόδων**
- **Καινοτομική Βιομηχανική εκμετάλλευση πρωτογενούς παραγωγής (π.χ. συσκευασμένα αγροτικά προϊόντα σε διάφορες μορφές)**
- **Αξιοποίηση μουσείων και εκθεμάτων (υιοθέτηση αξιόλογων αρχαιολογικών ευρημάτων)**

Από την παραπάνω ανάλυση δύναται να προσδιοριστούν οι παρακάτω προτάσεις πολιτικής.

Πίνακας 9: Προτάσεις πολιτικής για την άρση ή τον περιορισμό εμποδίων καινοτομίας

<i>Εμπόδια</i>	<i>Προτάσεις Πολιτικής</i>
<i>Εμπόδια Χρηματοδότησης</i>	• Βελτίωση της χρηματοδότησης από κρατικές και Ευρωπαϊκές πηγές
	• Έμφαση στην προώθηση νέων, σύγχρονων χρηματοδοτικών σχημάτων
<i>Εμπόδια Δικτύωσης</i>	• Απασχόληση ερευνητικού προσωπικού σε επιχειρήσεις
	• Δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης από τους ερευνητικούς φορείς προς τις επιχειρήσεις
	• «Ανοιχτή πρόσβαση» στα ερευνητικά αποτελέσματα
	• Ενίσχυση επικοινωνίας-συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών φορέων-επιχειρήσεων, καθώς και μεταξύ ερευνητικών φορέων
	• Επιδίωξη συνεργασιών μακροπρόθεσμου ορίζοντα
<i>Εμπόδια σχετικά με το Ανθρώπινο Δυναμικό</i>	• Εκπαιδευτικό σύστημα προσανατολισμένο στην πρακτική εφαρμογή καινοτομιών
	• Πρόσληψη και συνεχής κατάρτιση εξειδικευμένου προσωπικού
<i>Εμπόδια από το Νομικό / Θεσμικό πλαίσιο</i>	• Αντιμετώπιση νομικών κενών και άλλων προβλημάτων στη νομοθεσία
	• Αντιμετώπιση φορολογικών ζητημάτων
	• Επίλυση γραφειοκρατικών κωλυμάτων
<i>Προτάσεις Στρατηγικού Χαρακτήρα</i>	• Στρατηγικός προσανατολισμός σε καινοτομικές δράσεις
	• Ανάδειξη καινοτόμων ιδεών και προώθηση υλοποίησής τους
	• Οργανωμένη προώθηση καινοτομικών προϊόντων

Πηγή: IOBE